

IRKA

A Kárpátaljai Magyar Pedagógusszövetség gyermeklapja
XXI. évfolyam, 2014/1. szám (tavasz)

Főszerkesztő: Eszper Margareta. Szerkesztő: Gabóda Éva
Grafika: Kulini Ágnes. Tördelőszerkesztő: Fábian Zoltán
Szerkesztőbizottság: Orosz Ildikó (elnök), Kulini Ágnes, Eszper Margareta
Lapengedély száma: 3T No 63.

Készült a Kálvin nyomdában. 90202 Beregszász, Kossuth tér 4.
Rend. sz.: 12/2014 Példányszám: 5000.

Megjelent a

BETHLEN GÁBOR

ALAPÍTVÁNY

támogatásával.

Levelezési cím: c/o KMPSZ, 90202 Beregszász, Olga Kobilyanská u. 17.
FORGALOMBA KERÜL A KMPSZ TERJESZTÉSÉBEN

IRKA

Дитячий журнал Закарпатського уторьсьомовного педагогічного товариства
XXI. рік видання, 2014/1 (весна)

Головний редактор: Ешпер Маргарита. Редактор: Габода Єва

Графіка: Куліні Агнес. Верстка: Фабіан Золтан

Комісія по редакції: Орос Ільдіко (голова), Куліні Агнес, Ешпер Маргарита
Реєстраційне свідоцтво: 3Т No 63.

Виготовлено П.П. Лан Чіла. 90202 м. Берегово вул. Косшута 4.

Зам.: 12/2014 Тираж: 5000.

Поштова адреса Ешпер Маргарита, Берегово вул. Ольга Кобилянської, 17.

Розповсюджується Закарпатським
уторьсьомовним педагогічним товариством

KEDVES IRKA-OLVASÓK!

Amikor több mint 20 esztendővel ezelőtt egy szép őszi napon megjelent az Irka próbaszáma, többségüknek talán a szülei voltak olyan korúak, mint ti most. Sok-sok jókedvű gyerkőc nőtt fel a pufók arcok kísérete meséket, verseket olvasva. Húsz év alatt felnő az ember. Az Irkával együtt sok kiskisgyerek nőtt fel, köztük én is.

Az Irka legutóbbi karácsonyi ünnepségén még Punykó Mária,

a lap főszerkesztője, mindenki drága Marika nénije köszöntött benneteket a karácsonyfa mellett, aki két évtizeden keresztül hűségesen válaszolt leveleitekre, fogadta rajzaitokat, töltötte meg élettel az Irka oldalait. Egyszer azonban minden korszak a végéhez ér. Marika néni engem bízott meg azzal a megtisztelő feladattal, hogy kedvenc gyermeklapotok életében új fejezetet nyissak, ragaszkodva természetesen azokhoz a célokhoz, feladatokhoz, amelyeket az Irka szolgált, s amelyeket ő mindig szem

előtt tartott. A jövőben igyekszem mindent megtenni annak érdekében, hogy az Irka minden egyes oldalát olyan élvezettel, jókedvvel lapozgassátok majd, ahogyan eddig, hogy Marika néninek soha ne kelljen majd csalódnia utódjában.

Mostantól az Irka és én várjuk majd leveleiteket, rajzaitokat, ötleteiteket.

Szeretettel üdvözöl benneteket:

*Espán Margaréta,
az Irka új főszerkesztője*

Az Irka karácsonyi rendezvényén készült képek

Punykó Mária

Espán Margaréta

Olvasóink figyelmébe!

Ha továbblapoztok, észreveszitek majd, hogy néhány újdonsággal gazdagodott az *Irka*. Ezentúl nem ünnepek, hanem évszakok köré összpontosulnak majd a lapszámok. Jelenleg az első, a tavaszi számot tartjátok kezetekben. A tavaszhoz, tavaszi ünnepekörhöz pedig számos ünnep és jeles esemény kötődik. Sokukat, sajnos, mára már sokan elfelejtették, de azért érdemes felidézni, megismerni őket.

A téli ünnepekört a farsangi időszak utolsó napja, húshagyó kedd zárja. Másnap pedig, **hamvazószerdával** kezdetét veszi a tavaszi ünnepekör, s vele együtt a húsvét vasárnapjáig tartó **nagyböjt**. Az egyház tanítása szerint ez a húsvétra való 40 napos előkészületi idő. Ezalatt a hagyomány szerint húst és zsíros ételeket egyáltalán nem fo-

gyasztanak, s csak olajjal főznek. Sokan a böjt ideje alatt csak egyszer esznek naponta. A táncos mulatságok szigorúan tilosak ilyenkor. Ezért is nem tartanak bálakat, lakodalmakat nagyböjt ideje alatt.

A böjti időszak vége a **virágvasárnappal** kezdődő **nagyhét**. Virágvasárnap szentelik a barkát (cicukát, cicuskát), amelyről úgy tartják, képes elűzni az ártó szellemeket.

A tavaszi ünnepekör, illetve a kereszténység legnagyobb ünnepe, melyen Jézus Krisztus feltámadását méltatjuk, a **húsvét**. Az ünnephez tartozó egyik legrégebbi szokás az ételek (sonka, tojás, pászka, só) megszentelése. Ezeknek maradékait (csont, morzsa, tojáshéj) kidobni, vakon született állattal megetetni tilos. Leginkább a tűzre dobják őket.

A **húsvéthét**őre ma is jellemző a locsolkodás. A szokás eredete a

keresztelésre, illetve arra utal, hogy a Jézus feltámadásának híretét vivő asszonyokat a sírt őrző katonák vízzel öntötték le, hogy elhallgassanak. A kölnivel, versekkel kísért hímestojásgyűjtés már újabb szokás. Kedden pedig a lányok locsolták a fiúkat.

Íme, egy régi locsolóversike:

*Szépen kérem az anyját,
Adja elő a lányát,
Hadd locsolom a haját!
Hadd nőjön nagyra,
Mint a csikó farka:
Még annál is nagyobbra,
Mint a Duna hossza!
Szabad-e locsolni?*

A húsvét az egyházi év mozgó ünnepeinek középpontja. Ezt követi ötven nap múlva a pünkösd. Erről az *Irka* következő, nyári lapszámában olvashattok.

Gyárfás Endre

Ébresztő

Ébresztőt fújnak
fürge rigók;
ledobja kertem a
hótakarót.
Ébred a hóvirág,
körültekint,
meglesi alvó
testvéreit.
Parányi harangja
messzire cseng:
– Tőzike, ibolya,
ne szenderegj!
Salamon pecsétje,
téltemető,
sáfrány és kankalin,
bújj csak elő!
Bőrlevél, jácint,
ébredjetek!
Itt az ÉV reggele:
a kikelet.

Vidor Miklós

Virághívogató

Ibolya, ibolya,
vén erdőknek fiatal
mosolya!

Hóvirág, hóvirág,
tárd ki nekünk a tavasz
kapuját!

Kikerics, kikerics,
kiderül az ég fölöttünk,
ha te nyitsz!

Áprily Lajos

Tavaszdik

Sáncban a hóviz
könnyű hajót visz,
füstöl a fényben a barna tető.
Messze határba
indul az árva,
leng madárka: billegető.

Titkon a Bükkben
moccan a rügyben
– mint csibe héjban – kandin a lomb,
s mintha a róna
kedve dalolna,
úgy muzsikál, muzsikál a kolomp.

Indulok. Értem.
Jól tudom: értem,
értem üzenet a zsenge határ:
„Szíved, a bomlott,
ócska kolompot
hozd ide, hozd ide, hozd ide már!”

Simai Mihály

Tavaszi dúdoló

Szállj ide,
szállj oda,
ez a virágszálloda.
Égre nyíló ablaka,
rétre néző ajtaja,

lepkeszárny-függönye,
a csillárja száz bibe.

Szállj ide,
szállj ide!

Mennyi nektár és virágpör!
Ilyet nem lelsz sehol máshol!

Szállj ide,
szállj oda:
most nyílt meg a szálloda.

Feladat

Sorolj fel tavasszal nyíló kis-
kerti virágokat!

Andók Veronika

Tavas van

Cseppen a jégcsap, olvad a hó,
Csupasár dombon nincs takaró.
Hófehér csokrok bújnak elő,
Belezendül a vén tölgyerdő.

Kis cinege szólal: Nyitnikék!
Ibolya nyitja kék szemét.
Hazatér lassan minden madár,
Fészkenél újra párra talál.

Kacag a gerle, nevet a nap,
Fák ezer virágot bontanak,
Tulipán kelyhén méhike zúg,
Füvekkal fut a kis gyalogút.

Leveles ágról lila virág
Sóhajtja szélbe szép illatát.
Barik születnek földre, égre:
Tavas van, tavasz, végre, végre!

Székely Dezső

Tavasváró

Ibolyalevélen bogárka-könnyek.
Nehéz a sírás, nevetni könnyebb.
Derül az ég is, örül a napnak.
Gyere, szép tavasz, ölbe kaplak!

Osvát Erzsébet

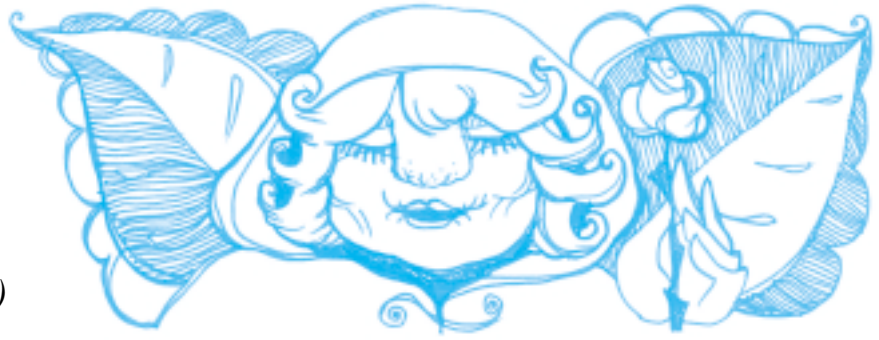
Itt a tavasz!

Kidugtam a fejemet,
hát mit látok, gyerekek!
Erre szaladt Télapó,
a hátán hótakaró.

Megörültem, de meg ám!
Hívtam Szellő paripám,
ráültettem a Napot,
s hipp-hopp, hipp-hopp, itt vagyok!

Biztosan már tudjátok,
ki toppant be hozzátok.
Ismeritek zöld ruhám?
Tavas jön a Tél után.

Charles Perrault

A tündér*(Fordította: Határ Győző)*

Hol volt, hol nem volt, élt egyszer egy özvegyasszony, és annak két lánya. Az idősebb lány szakasztott olyan volt, mint édesanyja, aki csak rápillantott, azt hitte, az édesanyját látja. Ám mindkettőjük természete kellemtelen volt és hiú, senki sem szerette őket.

A fiatalabb lány édesapjára ütött, kedves volt, jó szándékú és udvarias, ráadásul a legszebb lány, kit szem valaha látott. Minthogy az emberek természetéből fakad, hogy jobban szeretik, ki hozzájuk hasonló, az anya imádta idősebb lányát, a kisebbet viszont megvetette, folyton dolgoztatta, és még azt sem engedte, hogy egy asztalnál egyen velük. A fiatal lány feladata volt, hogy mindennap kétszer hozzon egy teli kancsó friss vizet a forrásból, mely másfél mérföldre volt a házuktól.

Egy napon éppen a forrásnál volt, mikor arra jött egy szegény asszony, és arra kérte a lányt, adjon neki inni a vízből.

– Adok szívesen, hogyne adnék – mondta a lány. Odatartotta a kancsóját a tiszta vizű forráshoz, megtöltötte, és odaadta az asszonynak, hogy oltsa a szomját. Miután az asszony ivott, így szólt a lányhoz:

– Te nemcsak szép vagy, hanem jószívű is, meghálálom a kedvességedet. – Az asszony valójában egy tündér volt, aki csak azért öltötte magára egy szegény asszony alakját, hogy megtudja, mennyire nagylelkű is ez a lány. – Adok neked egy ajándékot – folytatta a tündér. – Ahányszor csak beszélsz, minden szó-

ra, melyet kimondasz, rózsák, igazgyöngyök és gyémántok hullnak majd a szádból.

A lány hazament, ahol anyja dúlt-fúlt a méregtől, és alaposan leszidta, amiért olyan sokáig elmaradt.

– Bocsásson meg, anyám – mondta a szegény lány –, hogy nem siettem jobban haza.

Miközben ezeket kimondta, kihullott a száján két rózsza, két igazgyöngy és két gyémánt.

Az anya szája tátva maradt a csodálkozástól.

– Mi történik itt? Jól látom, hogy rózsák, gyöngyök és gyémántok hullnak ki a szádból? Hogyan lehetséges ez, gyermekem? – kérdezte meglepetten az anyja, aki most először szólította gyermeknek kisebbik lányát. A lány őszintén elmondott mindent töviről hegyire. Az anyja rögtön arra gondolt, milyen jó lenne, ha idősebbik lányával is ilyen csodálatos varázslat történe, hát magához szólította kedvenc gyermekét:

– Nézd csak, Fanny, milyen kincsek jönnek ki a húgod száján! – aztán elmondta, hogy mi történt a kisebbik lánnyal, és arra kérte Fannyt, menjen el ő is a forráshoz, és ha arra megy a tündér asszony képiben, merjen neki vizet, és itassa meg.

Az idősebb lánynak nem volt nagy kedve elmenni a hosszú útra, főleg nem cipelni a kancsót és vizet merni, de teljesítette anyja kérését, és elindult. Mikor megérkezett, egy ragyogóan elegáns hölgy lépett oda hozzá, és inni kért tőle. A hercegnőnek tűnő hölgy ismét a tündér volt, és azért öltötte magára ezúttal ezt az alakot, hogy megtudja, mennyire gőgös is ez a

lány valójában. Az idősebbik lány büszkén felkiáltott:

– Nem azért jöttem ide, hogy kiszolgáljam magát, hölgyem! – mondta pökhendien a lány. – Ha inni akar, hát igyon maga!

– Nem vagy túl udvarias – mondta a tündér. – Kedvesség nincsen a szívedben, durvaság annál inkább, ezért neked illő ajándékot adok. Amikor csak beszélsz, kígyók és varangyok jönnek majd a szádból.

Fanny is hazatért. Anyja már nagyon várta, hogy lássa, amint az ő szájából is gyémántok potyognak. Ám amint Fanny kinyitotta a száját, és beszélni kezdett, kígyók és varangyok hullottak belőle minden szó után.

– Ó, irgalom! – kiáltott fel az anyja. – Minden az átkozott húgod hibája! Meg kell fizetnie érte!

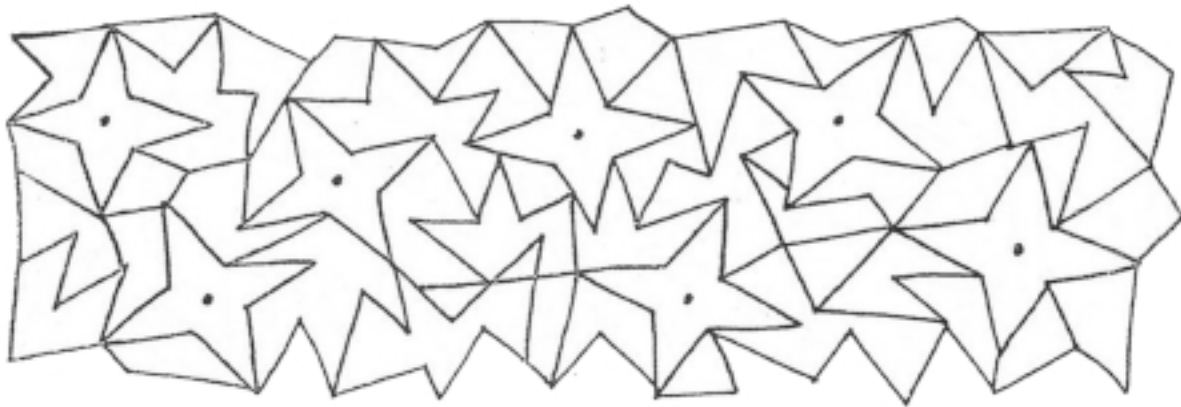
Dühében elkergette a háztól kisebbik lányát, aki sírva futott előle, és meg sem állt az erdőig, ahol elrejtőzött.

Éppen ekkor járt arra a király fia. Mikor meglátta a lányt, első pillantásra megtetszett neki. Megkérdezte, miért sír. A lány elmondta, hogy az anyja elkergette otthonról, s miközben beszélt, rózsák, igazgyöngyök és gyémántok hullottak a szájából. A királyfi nagyon elcsodálkozott, kíváncsi volt a lány történetére. A lány ezért elmondott mindent magáról, elmesélte, mi történt vele.

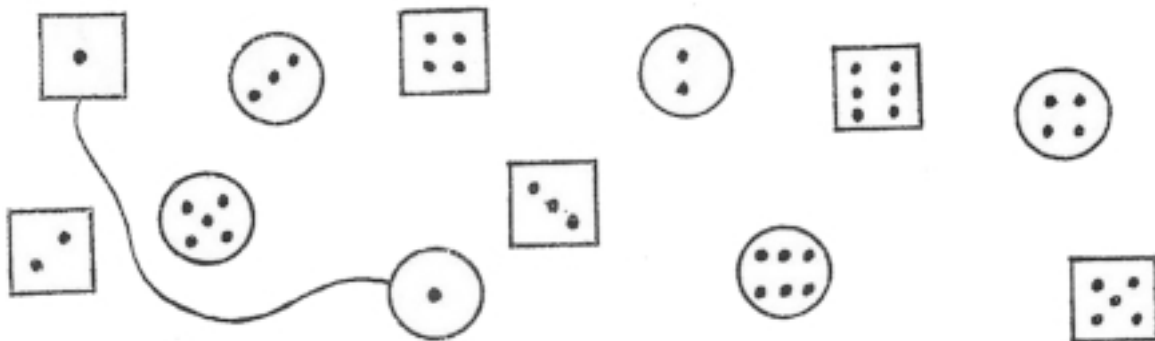
A királyfi látta, hogy milyen kedves és jószívű ez a lány, és mivel úgy gondolta, hogy a kedvesség minden drágakőnél többet ér, hazavitte magával a lányt a palotájába, és feleségül vette.

Ügyeskedj!

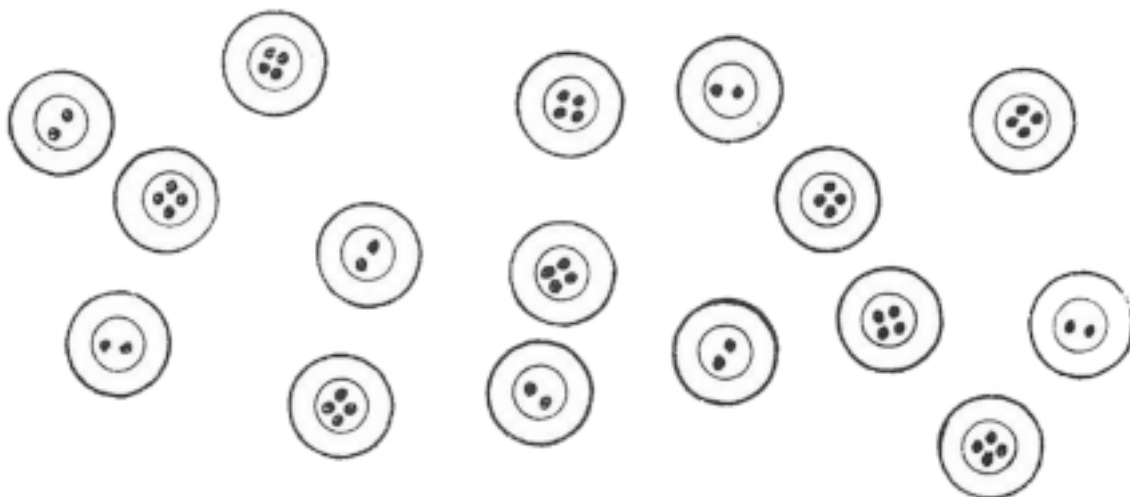
Keresd a képen a csillagokat! A pöttyök segítenek. Ha megtaláltad, ferd ki!

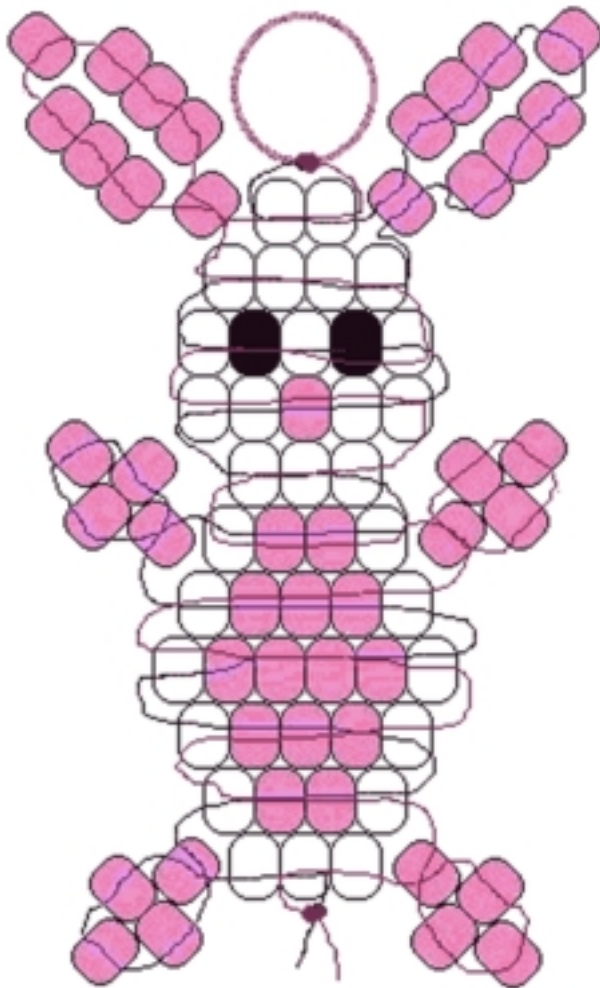
Keresd meg mindegyiknek a párját, kösd össze!

Fűzd fel külön a kétlukú és külön a négylukú gombokat! Színezheted is!

Nyuszi gyöngyből

Hozzávalók: fehér, fekete és rózsaszín kásagyöngy, 30-as damil (horgászzsinór).

Készítés: az ábra szerint fentről kezdjük, és a színek változtatásával, szembe fűzve haladunk. Végül elcsomózzuk, és máris kész! Jó munkát!

Találós kérdések

A bajusza égnek áll, a borbélyhoz mégse jár.
A konyhában üldögél, egeret fog, azzal él.

(nyuszi)

Varni még senki se látta, mégis csupa tű a háta!

(szűcs)

Zöld színű és fürgé vagyok,
hogya farkam elvesztem,
nemsokára lesz egy újabb,
mivel újranövesztem.

(gyl)

Kicsi fehér házikó,
benne sárga kiscsikó.
Széttörött a házikó,
kiugrott a kiscsikó

(egyet)

Locsolóvers (népköltés)

Korán reggel felébredtem, messze-messze jártam,
Tündérország kiskertjéből rózsavizet hoztam.
Na, te kislány, megöntözlek, ma van húsvét napja,
Tündököljön a két orcád, mint a piros rózsza.
Az illatos rózsaviztől megnőnek a lányok,
Zsebemben is elférnek a piros tojások.

Földön, vízen, levegőben

Természetbúvár oldalak

A természet iskolája

Őseinket hosszú ideig csak a természet tanította, hogyan kell élni. Ezt adták tovább apáról fiúra. Ma már minden gyerek jár iskolába, és nap mint nap sok-sok ismerettel gyarapodik tudása.

A természettől azonban még ma is igen sokat tanulhatsz.

Hogyan állapítod meg óra nélkül, hogy mennyi az idő?

– Az árnyékból, mert délben a legrövidebb.

– A Nap állásából.

– A virágok nyílásából. Megfigyelheted, hogy bizonyos virágok más-más időpontban nyílnak és csukódnak össze.

– A kora hajnali órákban nyáron eligazít a madárfütty. Különböleg madarak reggelente ugyanabban az időben szólalnak meg.

Hogyan tudod meg, hogy eső lesz?

Nemcsak a felhőkből.

– Alacsonyan repülnek a rovarok, a madarak.

– A talajlakó állatok (üregék, hangyák) izgatottan nyüzsögnek.

Mi mindenben vehetsz példát, mit tanulhatsz az állatoktól?

– Szorgalmas vagy, mint a hangyák, méhek.

– Igazi építőmesterek is vannak az állatok között: a borz, a hód és számtalan madár.

– A legtöbb állat szerető gondoskodással neveli kicsinyeit.

Mialatt a természet titkait figyeled, fürkészed, gyönyörködhetsz annak szépségében is. Ezt az iskolát is érdemes kijárnod!

Kopolyú és úszók

Kárpátalján több mint 50 halfajta honos. A halak gerinces állatok. Testüket nyálkás bőr borítja, amely lehet csupasz vagy pikkelyekkel fedett. Úszók segítségével mozognak. Ikrákkal szaporodnak. Testalakjuk áramvonalas, aszerint változik, hogy rohanó hegyi patakokban vagy lassúbb áramlatú vizekben élnek. A halak háta sötét, hasuk világos, hogy ellenségeik előtt könnyebben rejtőzködjének. Légzésük, szaporodásuk vízhez köti őket. Szájnyílásuk árulkodik táplálkozásukról. Vannak rajban és egyedül élők. Húsuk nagyon értékes tápanyagokat tartalmaz.

Lesőharcsa. A hazánkban élő halfajok közül a lesőharcsa az egyik legnagyobb méretű. Egyes példányok hossza elérheti a két

métert, súlyuk akár másfél mázsa is lehet. Bőre csupasz. Ragadozó. Halakra, békákra, néha vízimadarakra vadászik. A lassan folyó, csendes vizeket kedveli. Húsában nincsen szálla, igen ízletes.

Dévérkeszeg. Szinte minden álló és lassúbb folyású vízben megtalálható. Csapatokat alkot. A kifejlett példányok 40–50 cm hosszú-

ak, és nem haladják meg az 1 kg-ot. Táplálékuk: szúnyoglárvák, kagylók, csigák, csővájó férgek.

Csuka. Az állóvizeket kedveli. Falánk ragadozó. Egy méteren felüli hosszúságot és 17 kg-ot is elérhet. Fő tápláléka halakból áll, de mindent elfogyaszt.

Fogassüllő. Folyó- és állóvizekben egyaránt megtalálható. Tartózkodási helyét fatuskók, kövek között választja, de nádasokban is él. Súlyja elérheti a 10–13 kg-ot. Ivádékai fokozatosan térnek át a ragadozó életmódra. Tápláléka hal.

Ponty. Teste áramvonalas, lapított, pikkelyek borítják. Úszóival kormányoz, és ezek segítik a mozgásban. Kínában, Európában szerzetesek kezdték el tenyészteni, ezzel táplálkoztak böjti napokon.

Természetes körülmények között a lassú folyású vizek, tavak lakója. Növényevő, de elfogyasztja a rovarlárvákat is. Lemerülését vagy felemelkedését a vízben az úszóhólyag segíti. Ebben gáz van, melynek mennyiségét a hal képes változtatni.

A víz körforgása

A Nap melegének hatására a tengerek, folyók, tavak vize párolog. A növények és a talaj is párologtatnak. A meleg levegővel a pára felszáll. A magasban lehűl, felhővé alakul, és csapadék formájában visszahull a földre. Ez a víz körforgása.

A csapadékvíz részben leszivárog a talajba, kőzetekbe, részben a felszíni vizekbe jut. A leszivárgó víz oldja a kőzetekben lévő ásványi anyagokat, sókat. A kőzetrétegek szinte megsűrűrik a vizet. Az összegyűlt víz forrás alakjában fel-

tör vagy tovább folyik. A forrásvizek nagy része ásványvíz, gyógyvíz. A meleg források neve a hévíz. A víz állandó körforgást végez. Enélkül nem lenne élet a Földön.

Olvadás, oldódás

A víz három halmazállapota: szilárd (jég), folyékony, légnemű (gőz, pára). Ha a szobában egy tányérra jégkockát vagy hógolyót teszszel, 1-2 óra múlva csak vizet találssz a tányérban. A jégkocka, a

hógolyó elolvadt. Ez a folyamat az olvadás. Ehhez hő szükséges.

A mi világunk, Magyarország

Kányádi Sándor

Ha én zápor volnék

Ha én zápor volnék,
épig érő zápor,
áztatnám a földet
istenigazából.

Hogyha napfény volnék,
melengető napfény,
minden sugaramat
széjjel teregetném.

Ha én harmat volnék,
minden reggel s este
lábujjhegyen lépnék
bársonyos füvekre.

Hogyha szellő volnék
erdőn, mezőn átal
járnék a virágok
finom illatával.

Kislány vagyok, s ezért
harmat, napfény, zápor
s a vidám szellő is
igaz, jó barátom.

Vizes találósok

Felhő könnye hull a földre,
Futó csermely lesz belőle.

(*qsa*)

Koppanva hull le a földre,
szántóföldre,
a mezőre.
Nyomában letarolt határ –
termést ott már
senki se vár.

(*qsaδa!*)

Kérdés

Hány fokon lesz a folyékony halmazállapotú vízből légnemű? Vagyis: hány fokon forr a víz?

Tudtad-e, hogy március 22-e a víz világnapja?

Hogyan válasszunk kutyát?

A jó választás fontos része annak, hogy később boldog gazdi legyél. Hiszen a kutyák egyszerre hasonlóak és teljesen mások. Minden fajtának megvannak a saját tulajdonságai és igényei, így mindegyikhez egy kicsit más ember kell.

1. Ez lesz-e az első kutyád?

Ha még nincs tapasztalatod a kutyanevelés terén, akkor kedvenced föléd kerekedhet, ami elég sok gondot okozhat. Ezért fontos utánajárni, hogy mennyire tanulékony egy kutya, mennyire ajánlják kezdőknek.

2. Van-e más háziállat otthonodban?

Itt főleg a macskára koncentrálnék. Kutya és kutya között is lehet konfliktus, de az megoldható. Egy macskával már kevésbé. A két faj azért nem szokott jól kijönni egymással, mert teljesen más jelekkel kommunikálnak. A leg-

szembetűnőbb például a fark csóválása: ha egy kutya csóválja a farkát, akkor boldog, ha egy macska, akkor ideges. Ezért vedd figyelembe választásodnál, hogy melyik fajta hogyan viszonyul más házi kedvencekhez.

3. Van-e a családban allergiás ember?

Figyelj oda családtagjaidra is! Általában az emberek lemondanak a házi kedvencekről, ha a családjukban valakinek allergiája van. De vannak olyan fajták, amelyek semmilyen allergiás reakciót nem váltanak ki.

4. Vannak-e kistestvéreid?

A gyerekekkel nem minden kutya bánik jól. Főleg a kicsikre

nézve lehetnek veszélyesek. Hiszen ők sem bánnak kesztyűs kézzel az ebekkel. Meghúzzák a farkukat, fülüket, szőrüket, és egy türelmetlen eb ilyenkor haraphat. Viszont vannak rettenetesen türelmes kutyák is.

5. Mennyi szabadidőd van?

Minden kutyát sétáltatni kell. Vannak kutyák, amelyek nagyon sokat mozognak, és vannak, amelyek megelégednek sokkal kevesebb és nyugisabb sétával is.

6. Mennyi hely van az otthonodban?

Ha egy olyan kutyáról beszélünk, amelyik sokat mozog a sétáltatáson kívül is, és mi kis lakásba visszük, akkor mindent tönkretesz. Az pedig nem jó, ugye? Ahogy a láncon tartás és ketreche záras sem.

7. Fiú vagy lány legyen a kutya?

A lányok nyíltabbak, nyugodtabbak. Viszont számítani lehet kiskutyák érkezésére. A fiúkkal picit meg kell küzdeni a domináns (vezető) szerepért, némelyik meg szeret elszökösni.

8. Honnan szerezzük meg?

Amikor ott állsz az alom fölött, figyeld meg, hogyan viselkedik az anyjával, a körülötte lévő kiskutyákkal, az emberekkel. Ne ess abba a hibába, hogy feltétlen a legaktívabb, legerőszakosabb kiskutyát viszed haza „Életrevaló!” felkiáltással, mert a jelleme – míg kölyökkorban aranyosnak tűnhet – felnőtt korában sok problémát

okozhat. Sokan persze éppen az „életrevaló” ellentététől olvadnak el: „Olyan kis gyámoltalan!” A jövőben azonban ez is sok gondot jelenthet. A választott kölyök legyen nyugodt, kiegyensúlyozott, legyen magabiztos, érdeklődő, de mozdulatai sose legyenek erőszakosak.

Amire még figyelj oda: 8 hetesenél, azaz 2 hónaposnál fiatalabb kutyát ne fogadj el. Ez alatt az idő alatt társaiktól tanulnak meg olyan alapvető dolgokat, amiket mástól nem tudnának. Pl.: hogy játék közben mennyire erősen haraphatnak.

Fodor-Nagy Gergely

Weöres Sándor

Kutya-tár

*Harap-utca három alatt
megnyíltott a kutya-tár,
síppal-dobbal megnyitotta
Kutyafülű Aladár.
Kutya-tár! Kutya-tár!
Kutyafülű Aladár!*

*Húsz forintért tarka kutya,
tízért fehér kutya jár,
törzs-vevőknek öt forintért
kapható a kutya már.
Kutya-tár! Kutya-tár!
Kutyafülű Aladár!*

Kérdés

Melyik kutyafajt szokták farkaskutyának is nevezni?

Shrek Tímea

Lali, a homokszínű macska kalandjai

Első rész: Lali gazdára talál

Meleg, esős tavaszi nap volt, amikor megszülettünk, én és a két testvérem. Olyanok voltunk, mint az ikrek. Mindannyian egyformák, vörösnek nem mondható színnel, nagy sárga szemekkel, apró barnás csíkokkal a testünkön. A három kandúr. Anyánk kedves teremtés volt, tőle örököltük adottságainkat, csak egy hibája akadt: egy szeme volt. A másikat elvesztette, amikor egy hatalmas kutyától minket védett, de ettől függetlenül ő volt a világ legeszegebb anyukája. Egy panelház első emeletén éltünk, kertünk is volt, ahol nap mint nap pillangókat kergettünk és bújócskát játszottunk a rózsabokrok között. Murcsik volt a legidősebb testvérem, ő nőtt a legnagyobbra – a gazdánk csak úgy tudott különbséget tenni köztünk, hogy ő egy picit nagyobb volt. Én voltam a második, mindig különlegesnek tartottam magam, hármunk közül csak én születtem fehér csizmákkal a hátsó lábaimon. Kirill volt a legkisebb öcsém, mindig félnék és visszahúzódó volt, de nem kellett félni, ha bunyóra támadt kedvünk. Ő tudott a legmagasabbra mászni a fán, csak félt lejönni. Így éltük napjainkat, amíg a harmadik emeletre nem költözött az új lakó...

Éppen a kedvenc fám ágán ültem, amikor egy szimpatikus lány kijött az erkélyre. Emlékszem, nagyon meleg volt, talán augusztus. Hosszasan néztük egymást. Láttam a szemében a csillogást, amikor rámosolygott, éreztem, hogy én is boldog vagyok. Nagyot nyújtóztam az ágon, gondoltam, megmutatom neki, milyen csinos vagyok, és persze a fehér csizmáimat. Murcsik és Kirill jót nevettek rajtam, de ők nem érezték azt, amit én. Mennem kellett, anya hívott, de azután mindennap találkoztam a Barnahajúval. Szerettem volna, ha megsimogat, ölbe vesz és szeretget, de félttem is. Anya mindig azt tanította, hogy ne álljunk szóba idegenekkel, de ennyi idő után már úgy éreztem, hogy ő nem idegen, ő a barátom.

Egy napon megint a fához siettem. Felmásztam az ágra és vártam. Vártam, hogy jöjjön. Nem jött. Nem volt ott. Talán később jön, várok még egy kicsit. Már sötétedett, de még mindig nem láttam.

Szomorúan indultam haza. Elkészültem, azt éreztem, hogy elhagyott, hogy a Barnahajú már nem szeret. Nehéz léptekkel másztam fel a létrán, kullogtam az öreg gazdihoz, aki nem igazán szeretett, amikor hirtelen furcsa zajt hallottam. Az öreg valakivel beszélt. Ez érdekes, hiszen a vén boszorkányhoz senki sem szokott jönni. Hallgatózni kezdtem.

– Csak azt viheti el, amelyik magától megy Önhöz! Úristen! Most mi lesz? El akarnak minket vinni?

– De én azt szeretném, amelyiknek nagy sárga szeme van és csizmája!

Ezek rólam beszélnek! De ez a bájos hang, ilyen hanggal nem lehet senki sem gonosz! Fel kell állnom az ablakpárkányra, hogy lássam, ki az.

Ez Ő! Ez Ő! Ez a Barnahajú! Mégsem felejtett el! Mégis szeret!

Vszettül kaparni kezdtem az ablaküveget. Engedj be, öreg, kérlek! Hiszen ő az, eljött értem!

Az öreg kinyitotta az ablakot. Egyetlen ugrással a Barnahajú ölében találtam magam, s olyan hangos dorombolásba kezdtem, ahogyan a torkomon kifért. A boldogság betelítette a lelkem, éreztem, ahogyan az összes pillangó, amit eddig megettem, újra szárnyra kap a gyomromban. A Barnahajú megölelt, simogatott, még pusztit is kaptam.

– Honnan ismeri magát a macska? – kérdezte az öreg.

– Mióta ideköltöztünk, mindennap a fán ült és szemezgettünk, éreztem, hogy nekem küldte őt a sors.

Hát igen, én is éreztem.

– Na figyeljen ide! Ha nem jól viselkedik, hozza vissza!

Micsoda? Hogy engem? Nem, én akkor is velem maradok!

– Dehogy hozom! Ő nem tud rosszat tenni, tessék megnézni a szemét!

– Dehogyanem! Ő a legrosszabb! A hadvezér! – Ebben kicsit igaza volt az öregnek.

– Biztos nem akarja a kicsit elvinni?

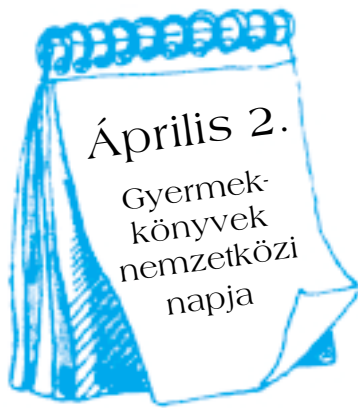
A körmöm a ruhájába eresztettem, nehogy letegyen. Könnyes szemmel néztem rá. Ne tegyél le! Kérlek! Könyörgök! Én nagyon szeretlek, és ígérem, nem leszek rossz!

– Biztos. Ő az enyém.

– Akkor vigye, csak fizesse ki!

Hallottam még, ahogyan az érmék csörrentek, de a boldogság rózsaszín ködjétől nem láttam semmit. Csak az illatát éreztem és örültem, hogy végre a Barnahajú karjában lehetek...

Lali, a homokszínű macska kalandjai az Irka következő számában folytatódik.

Hedge Hog

A könyvmanó

Egy esős szombat délután olvasnivaló után kutattam a könyvespolcomon. Egymás mellett sorakoztak a szebbnél szebb, érdekesebbnél érdekesebb könyvek, valahogy mégsem tudtam dönteni, pedig már harmadszor futottam végig a választékon. Voltak olyan könyvek, amelyeket többször olvastam, olyanok is, amelyeket pillanatnyilag nem találtam érdekesnek, és akadtak, amelyekből már kinőttem, mint a kisiskolás az ünneplő öltönyéből.

Már majdnem feladtam, amikor a legfelső polcon egy halom folyóiratra lettem figyelmes. Odahúztam egy széket, és leemeltem a koránsem könnyű csomagot.

– Az *Irka!* – kiáltottam fel majdnem hangosan. – Hogy ez eddig nem jutott eszembe!

Lázasan izgalommal válogattam a szőnyegen szétszórt folyóiratok között, azonban itt sem volt könnyű

döntenem. Végül úgy határoztam, hogy a véletlenre bízom magam – becsuktam a szemem, és találomra kihúztam egyet a kupacból. Elmosolyodtam. Egy régebbi, de nagyon érdekes számot tartottam a kezemben. Közelebb léptem az ablakhoz, hogy jobban lássak.

Kint zuhogott az eső, a cseppek végigfolytak az ablaküvegen, komor fellegeteket kergetett a szél. Az utca üres volt és homályba burkolózott, mintha csak szégyenkezne a csúnya időjárás miatt.

Gyorsan végiglapoztam az oldalakat és elmosolyodtam. Ez jó lesz – gondoltam. Felkapcsoltam az olvasólámpát, az *Irkát* a kisasztalra tettem, és kimentem a konyhába, hogy főzzek magamnak egy bögre teát.

Amikor kész lett, kényelembe helyeztem magam a fotelben, és belekezdtem az olvasásba. A versekkel kezdtem, közben lassan kortyolgattam a forró citromos teát. Teljesen átadtam magam az olvasás élvezetének. Észre se vettem, hogy lecseppent a tea, egyenesen a nyitott oldalra.

– Na – hallatszott egy cérnávékony, méltatlankodó hangocska –, ma már zuhanyoztam, és különben is illetlen dolog olvasás közben inni vagy enni!

Ijedtemben majdnem kiejtettem a bögrét a kezemből, csak az *Irka* csúszott le a padlóra. Körbenéztem a szobában, de nem láttam senkit. „Képzeldőm, vagy elaludtam, és álmodtam valamit?” – tűnődtem.

A bögrét az asztalkára tettem, és lehajoltam az *Irka* után.

– Végre – hallottam ismét a fura hangot –, már azt hittem itt kell aludnom a padlón!

– Ki beszél? – kérdeztem rekedten. – Ki vagy?

– Peti, a könyvmanó – jött a válasz.

– Könyv-ma-nó? – tagoltam csodálkozva. – Az meg miféle manó?

– Hát aki a könyvben lakik.

– És hol vagy?

– A harmadik sorban, az E betűn.

Visszalapoztam oda, ahol abba-hagytam, ám hiába meresztgettem a szemem, nem láttam egy fia manót sem. Hirtelen ötlettől felugrottam, és az íróasztal fiókjából elővettem a legerősebb nagytót. Hát, uramfia, tényleg ott ücsörgött az E betű legfelső polcán! Kisebb volt, mint egy porszem, piros sapkában, sárga kabátban, lila nadrágban, lógatta a lábát, és vidáman integetett.

– Ha akad egy darabka csokid, akkor találkozhatunk is – mondta a manócska.

– Talán akad, mindjárt megnézem – tétováztam, továbbra sem mozdulva a helyemről.

– Hát akkor mire vársz, szedd a lábad! – kiáltotta.

Elmosolyodtam, és a nyitott *Irkával* a kezemben a konyha felé vettem az irányt. A hűtőben tényleg találtam egy kocka csokoládét, alufóliában, amelyet valamelyik gyermekem felejthetett ott.

– Ez jó lesz? – kérdeztem, és közelebb vittem a csokidarabot a laphoz.

Riskó Tímea, Ungvár

– Tökéletesen! – jött a rövid válasz.
– És most mit csináljak? – tettem fel az újabb kérdést.

– Bontsd ki, és tedd egészen közel! Gyorsan megtettem, amit kért.
– Várj, mindjárt átugrom!

Kis szünet után folytatta:

– Rendben! Most tedd a csokit egy tányérra, és menjünk vissza a szobába.

Miután ezt a kérését is teljesítettem, letettem a tányért az asztalára, az olvasólámpa alá, és kíváncsian vártam a folytatást.

Hamarosan észrevettem, hogy fogyni kezd a csokidarab, mellette pedig egyre növekedett egy színes folt. Először akkora lett, mint egy rizsszem, majd bab méretűvé nőtt – végül pedig akkorára, mint egy gyufaszál. A csokoládé elfogyott, újdonsült ismerősöm pedig vidáman törölgette a száját.

– Hát akkor, szia! – nyújtotta felém apró kezét.

– Szia! – válaszoltam, és óvatosan fogtam vele kezét. – Szóval te vagy a könyvmanó. És mit csinálsz a könyvben?

– Hogyan mit?! – csattant fel a hangja élesen. – Természetesen olvasok!

– Ne haragudj, kitalálhattam volna – válaszoltam büntudatosan.

– Nem baj, most már tudod – mondta sokkal barátságosabban. – Köszönöm a csokit, nagyon finom volt!

– Kedves egészségedre – mosolyogtam rá. – Mesélj valamit magadról, kérlek!

– Azt már tudod, hogy a könyvben lakom, és az olvasás a kedvenc időtöltésem. Egyébként többen vagyunk, majdnem minden könyvben van egy hozzám hasonló manócska. Egész nap olvasunk, aztán éjjel, amikor elcsendesedik a ház, találkozunk a könyvespolc tetején, és megbeszéljük, ki mit olvasott aznap. Nagyon vidám a mi társaságunk! Vannak köztünk fiatalok és öregek, de mindenki él-hal a könyvekért. Ezért is hívnak minket könyvmanóknak.

– Te hány éves vagy? – szakítottam félbe.

– Nemrég múltam kétszázharminc! Nagyon látszik?

– Á, egyáltalán nem – nevettem –, sőt...

– Akkor folytatom, ha megengeded. A legöregebb közülünk már több mint kilencszáz éves! Ő már akkor is a könyveket bújta, amikor még nem találták fel a nyomdát, és kézzel írtak minden olvasnivalót. Képzeld, micsoda lelke lehet azoknak a régi könyveknek! Talán egyszer nekem is sikerül belebújnom egy ilyenbe valamelyik múzeumban. De a te könyvtárad is nagyon jó! Ezt már többször is hangoztattuk a manógyűlésen. Minden könyvet ismerem szóról szóra. Ez az *Irka* viszont kifejezetten tetszik! Mindenki megtalálja benne a számára érdekeset, legyen az kisgyerek, kamasz vagy felnőtt, én ezért is szeretem. Egyébként te is írtál bele, tudom.

– És tetszett? – kérdeztem félig meglepődve, félig meghatódva.

– Igen! Nagyon jó az a történet az egerekről és az öreg kávédarálóról. De *A Tücsök és a Hangya* címűnek azért lehetett volna valami más a vége.

– Tudom – bólogattam –, azóta már át is írtam, pontosabban kiegészítettem a végét. Egyelőre nem került nyomtatásba az újabb változat, csak a számítógépemben van meg.

– Kár – sóhajtott –, pedig kíváncsi vagyok rá. A számítógépben más manók laknak, számomra az teljesen idegen terület.

– Várj egy percet! – káltottam. – Hiszen kinyomtattam a nyomtatómon, mindjárt hozom!

Rövidesen hoztam is a papírlapokat. Letettem az asztalra az üres csokipapír mellé. Peti egy ugrással rajta termett, és olvasásba mélyedt. Pár perc múlva izgatottan felkiáltott:

– Ez igen! Így már tetszik. Én végig a Hangyának szurkoltam.

– Kösz! – válaszoltam mosolyogva.

– Nincs mit. De nekem sajnos mennem kell, várnak a könyvek. Örülök, hogy megismertelek!

– Én is örülök, hogy találkoztunk.

– És most, kérlek, tegyél vissza a könyvespolcra.

Tenyerembe vettem apró barátomat, és a polcra tettem. Úgyesen kapaszkodott fel egy könyv tetejére. Búcsút már onnan intett. Nemsokára zsugorodni kezdett, és eltűnt a szemem elől.

– Viszlát! – hallottam még a hangját.

– Szia, Peti!

Így találkoztam a kedves könyvmanóval egy esős szombat délután. Este, amikor hazajött a családom, elmondtam a történetet. Hogy elhitték-e, nem tudom, mindenesetre másnap a fiam és a lányom mélyen belemerült az olvasásba. Talán a könyvmanót keresték.

Ti elhiszitek? Ha nem – olvassatok bele egy könyvbe, hátha nektek is előbújik Peti vagy valamilyik társa.

Kányádi Sándor

Májusi szellő

Almavirággal futkos a szellő, akár egy kócos semmirekellő. Kócosnak kócos, de nem mihaszna, okot nem ad ő soha panaszra. Füttyöget olykor, mintha ő volna a kertek kedves sárgarigója. Meghintáztatja ágon a fészket, leszáll a földre: fűhegyen lépked. Illeg és billeg, s ha dolga nincsen, elüldögél egy kék nefelejcsen.

„A vers az, amit mondani kell.”

Kányádi Sándor

Pósa Lajos

Gólyaérkezéskor

Gólyát látok,
Gólya száll.
Hosszú lábán
Aranyszál.
Csiba, kutya! Malacz, kuss!
Futok, Feri, te is fuss!
Szaladj, haladj, czimborám!
Szedd a lábad szaporán!
Frissek leszünk, fürgék
Ebb' az esztendőbe,
Mint az őzek, ürgék
Erdőbe, mezőbe.
Ha én szántok, te is szánts!
Hajat rántok, hajat ránts!
Hosszú lesz a hajunk,
Mint a páva tolla,
Még annál is hosszabb,
Mint a Tisza hossza.
Hiszi a piszi –
Ez a mese de piczi!

Benedek Elek

As én perecem

Kerek az én percem, percem,
Így kereken szeretem, szeretem,
Most sütötte az anyám, az anyám,
Száz aranyért nem adám, nem adám.
Patkós csizma kopogós, kopogós,
Ez a perec ropogós, ropogós,
Gurul, mint a karika, karika,
Próbáld meg csak, Pannika, Pannika!
Hát te szegény szekeres, szekeres,
Ugyan bizony mit keressz, mit keressz?
„Szekerembe kereket, kereket!”
Itt a perec, viheted, viheted!

József Attila

Kertész leszek

Kertész leszek, fát nevelek,
kelő nappal én is kelek,
nem törődök semmi mással,
csak a beojtott virággal.

Minden beojtott virágom
kedvesem lesz virágáron,
ha csalán lesz, azt se bánom,
igaz lesz majd a virágom.

Tejet iszok és pipázok,
jóhíremre jól vigyázok,
nem ér engem veszedelem,
magamat is elültetem.

Kell ez nagyon, igen nagyon,
napkeleten, napnyugaton –
ha már elpusztul a világ,
legyen a sírjára virág.

Összegyűltek

1. Ősz - sze - gyűl - tek, - ősz - sze - gyűl - tek, az i - zsa - pi lá - nyok,
M - hm, ej - haj, az i - zsa - pi lá - nyok.

2. Összeszedtek, összeszedtek,
egy marék lisztecskét.
M-hm, ej-haj,
egy marék lisztecskét.

3. Meggyúrták azt, meggyúrták azt,
zsíros gombócának.
M-hm, ej-haj,
zsíros gombócának.

4. Odaméne, odaméne
a bíró kutyája.
M-hm, ej-haj,
a bíró kutyája.

5. Mind megevett, mind megevett
zsíros gombócából.
M-hm, ej-haj,
zsíros gombócából.

6. Így lőn vége, így lőn vége
a leányi bálnak.
M-hm, ej-haj,
a leányi bálnak.

Kis kece lányom

1. Kis ke-ce lá - nyom fe - hér-be' va - gyon, fe - hér a ró - zsa, ke - zé-be' va - gyon,
Mon - dom, mon - dom for - dulj i - de mát - kám asz - szony,
mon - dom, mon - dom for - dulj i - de mát - kám asz - szony.

2. Cidrusi menta, kajtai rózsa,
elmennék táncba, ha szép lány volna.
Mondom, mondom, fordulj ide, mátkámasszony,
mondom, mondom, fordulj ide, mátkámasszony.

Hétfő, kedd

Hét - fő, kedd, szer - da, csü - tör - tők, pén - tek, szom - bat, va - sár -
nap. Jó dol - gunk van, mint er - dőn a ma - dár - nak.

Álmodni hívunk

Erich Kästner német író ezen regénye két teljesen egyforma kislányról szól, akik egy gyermeküdülőben találkoznak. Copfos és Fürtös – ahogy később elnevezik őket – eleinte nem jönnek ki egymással. Néhány csöndesen elsírt könnycsepp viszont változtat a helyzeten, s a lányok egy csapásra a legjobb barátokká válnak. Kiderül, hogy egyazon napon, egyazon helyen születtek. A gyermeki kíváncsiság és találékonyság nem ismer határokat. A két lány helyet cserél, s kiderül, hogy valójában ikrek, akiket szülei válásukkor „megfelezték”.

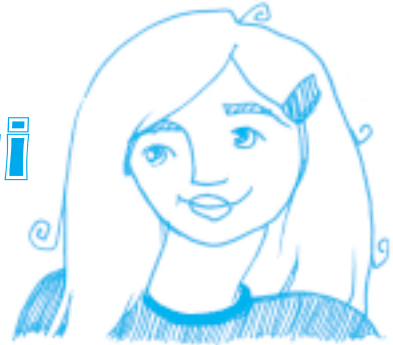
Ismerjétek meg a történet első fejezetét. S aztán irány a könyvtár!

Erich Kästner

A két Lotti

(Részlet)

Tulajdonképpen ismeritek ti Tó-Bühlt? Tó-Bühlt, a hegyi falut? A Bühl-tavi Tó-Bühlt? Nem? [...]

Nos, ha a Bühl-tavi Tó-Bühlt nem ismeritek, akkor természetesen nem ismerhetitek a gyermeküdülőt sem, a Bühl-tavi Tó-Bühl ismert gyermeküdülőjét. Kár. De ez sem baj. A gyermeküdülők úgy hasonlítanak egymásra, mint a kétkilós kenyerek vagy a kökörösinek, aki egyet ismer, valamennyit ismeri. Aki pedig elsétál mellettük, azt hihetné, hogy óriási méhkasok. Csak úgy zúgnak a nevetéstől, kiabálástól, pusmogástól és kuncogástól. [...]

Ugyanígy van ez a Bühl-tavi Tó-Bühlben is, ahol történetünk kezdődik. Kissé bonyodalmas történet ez. Időnként pokolian kell is majd figyelnetek, hogy mindent hajszálpontosan és alaposan megértsetek. [...]

Egyelőre mindnyájan a tóban fürdenek, s a legvadabbul, mint mindig, egy kilencéves kislány tombol, akinek a feje csupa fürt és csupa ötlet, a neve pedig Luise. Luise Palffy, Bécsből.

A házból most gongütés hallatszik. Utána még egy s végül egy harmadik. A gyerekek és a nevelőnők kikapaszzkodnak a partra. [...]

Pontosan tizenkét óraker: ebéd. Utána pedig kíváncsian kell lesni a délutánt. Miért?

Délutánra húsz „újat” várnak. Húsz kisleányt Dél-Németországból. Vajon milyenek lesznek? [...]

Tülkölés! „Jönnek!” Az autóbusz végiggördül az utcán, óvatosan bekanyarodik a kocsifeljárón, és megáll.

A sofőr kiszáll, s szorgosan emelgeti le a kislányokat a kocsiból...

A kocsiajtó keretében végül fölbukkan ingóságaival a huszadik kisleány is. Komoly nézésű jószág. A vezető készségesen érte nyúl, de a kicsi megrázza a fejét, hogy csak úgy röpköd a két copfja. „Köszönöm, nem!” – mondja udvariasan, s azzal határozottan és nyugodtan lemászik a lépcsőn. Lent aztán zavart mosollyal néz körül. Hirtelen meghökken, s tágra nyitja a szemét. Rábámul Luisére. Most Luise is kimeresztí a szemét. Riadtan fürkészí a jövevény arcát...

Luise és az új kislány a megszólalásig hasonlítanak egymásra. Egyikük ugyan hosszú fürtöket visel, másikuk pedig szigorúan befont copfokat – de ez aztán igazán az egyetlen különbség köztük!

Luise sarkon fordul, s mintha

oroszlánok és tigrisek kergetnék, berohan a kertbe.

– Luise! – kiált utána Ulrike kisasszony. – Luise! – Aztán vállat von, s egyelőre a húsz új lányt viszi be előbb a házba. Utolsónak, végtelenül elcsudálkozva, a kis copfos ballag.

Muthesiusné, a gyermekotthon vezetője az irodában ül, s az öreg, határozott modorú szakácsnővel a legközelebbi napok étrendjéről tanácskozik.

Kopognak. Ulrike kisasszony lép be, és jelenti, hogy az újak teljes számmal megérkeztek, egészségesek, vidámak.

– Örvendek. Köszönöm szépen.

– Lenne még valami, amit...

– Éspedig? – A mindig elfogalt vezetőnő kurtán felpillant.

– Luise Palffyról van szó – kezdi Ulrike kisasszony, nem minden habozás nélkül. – Kint vár az ajtó előtt...

– Befelé a lurkóval! – Muthesiusné mosolyog. – Megint rossz fát tett a tűzre?

– Ezúttal nem – mondja a felügyelőnő. – Csak éppen... – Óvatosan kinyitja az ajtót, és kiszól: – Gyertek be! Csak semmi félelem!

A két kislány belép a szobába. Egymástól jó messzire állnak meg.

– Ilyet se pipáltam még! – morgja meglepetten a szakácsnő.

Mialatt Muthesiusné a gyerekeket szemléli, Ulrike kisasszony megszólal:

– Az új kislányt Lotte Körnernek hívják, és Münchenből jött.

– Rokonok vagytok?

A két gyerek alig észlelhetően, de meggyőződéssel rázza a fejét.

– Mind a mai napig sosem látták egymást! – szól Ulrike kisasszony. – Különös, nem?

– Már mért lenne különös? – kérdi a szakácsnő.

– Hogyan látták volna egymást, mikor az egyik Münchenből való, a másik meg Bécsből?

Muthesiusné barátságosan mondja:

– Két kislány, aki ennyire hasonlít egymásra, biztosan jól összebáratkozik. Ne álljatok olyan idegenül egymás mellett, gyerekek! Gyertek, fogjatok kezét!

– Nem! – kiáltja Luise, s Muthesiusné karját összekulcsolja a hátán.

Muthesiusné vállat von, gondolkozik, majd így zárja le a dolgot.

– Elmehettek.

Luise az ajtóhoz fut, feltépi és kiviharzik...

Lotte végigsétál a folyosón, fölmege a lépcsőn, kinyit egy ajtót, s benn van az öltözőben. A bőröndje még nincs kicsomagolva. Elkezd berakosgatni a ruháit, ingeit, kötényeit és harisnyáit a kijelölt szekrénybe. A szélesre nyitott ablakon távoli gyereknevetés hatol be. [...]

Luise a kerítésen kuporog a barátnőivel, és szigorúan ráncolja a homlokát.

– Én nem túrném – mondja Trude, a bécsi osztálytársnő. – Ide szemtelenkedik a te arcoddal!

– Hát mit csináljak? – kérdezi Luise mérgesen.

– Karmold össze! – javasolja Monika.

– Legjobb, ha leharapod az orrát! – tanácsolja Christine. – Akkor egy

csapásra megszabadulsz az egész bosszúságtól! – És közben kedélyesen lógázza szandálos lábát. [...]

Ekkor megszólal a gong. [...]

A gyerekek zajongva tódulnak a terembe. Nagy széktologatás. A szolgálatos kislányok gőzölgő tálakat cipelnek az asztalokhoz. Mások telekanalazzák az odanyújtott tányérokat.

Ulrike kisasszony Luise és Trude mögé lép, megpöccinti Trude vállát.

– Ülj át Hilde Sturm mellé.

Trude megfordul, és felelni akar valamit.

– De...

– Semmi ellentmondás!

Trude vállat von, feláll, és ajakbiggyesztve elköltözik.

Csörömpölnek a kanalak. Luise mellett üres a szék. Meglepő, hogy mennyi pillantást tud magához vonzani egy üres szék.

Aztán, mintegy vezényszóra, valamennyi pillantás az ajtó felé fordul. Lotte lépett be.

– Csakhogy itt vagy végre – mondja Ulrike kisasszony. – Gyere, megmutatom a helyedet. – Odavezeti a csöndes, komoly, copfos kislányt az asztalhoz. Luise nem néz föl, csak dühösen kanalazza magába a levest. Lotte engedelmesen leül Luise mellé, és megfogja a kanalat, habár a torkában gombócot érez.

A többi kislány megbűvölten bandzsít a furcsa pár felé. Egy két-, sőt háromfejű borjú sem lehetne érdekesebb. A feszültség akkora, hogy a kövér, pufók arcú Steffie-nek még a szája is tátva maradt.

Luise nem tudja tovább türtöztetni magát. Nem is akarja. Az asztal alatt teljes erőből sípcsonton rúgja Lottét. Lotte megrázkódik a fájdalomtól, és erősen összeszorítja a száját. [...]

Éjszaka van. Alusznak a gyerekek. Kettő kivételével. Ezek ketten hátat fordítottak egymásnak, s úgy tesznek, mintha mélyen aludnának. De csak fekszenek – nyitott szemmel, és a sötétbe bámulnak.

Luise mérgesen nézi az ezüst karikákat, amelyeket a hold fest az ágyára. Egyszer csak görcsösen elfojtott sírást hall.

Lotte a szájára tapasztja a kezét. Mit is mondott anyja a búcsúzásakor? „Úgy örülök, hogy egynéhány héttig vidám gyerekek között leszel! Te nagyon is komoly vagy a korodhoz képest, Lotti! Túlságosan komoly! Tudom, hogy nem tehetsz róla. Én vagyok az oka. A foglalkozásom. Keveset vagyok itthon. Amikor hazajövök, már fáradt vagyok. Te pedig addig nem játszottál, hanem mosogattál, főztél, terítettél. Kérlek, ne vess sokat, édes gazdasszonykám!” És most itt fekszik idegenben, egy rossz kislány mellett, aki gyűlöli, mert hasonlít rá. Halkan sóhajt. Hát így fog ő nevetni? Lotte felzokog.

Egyszer csak egy kis kéz jelenik meg... egy idegen kéz, és gyámtalanul megsimogatja a haját.

Lotte szoborra dermed ijedtében. Ijedtében? Luise keze félénken simogatja tovább.

A hold bekandikál a nagy hálszobaablakon, s nem kevésbé csudálkozik. Két kicsi lány fekszik egymás mellett... egymásra nézni nem mernek, s az, amelyik az imént még sírt, most lassacskán a másik cirógató keze felé tapogatózik.

„No jó – gondolja az öreg, ezüst hold. – Akkor hát nyugodtan lemegetek!”

És meg is teszi.

Humorsarok

– Képzeld, komám! Az éjjel azt álmodtam, hogy egy dobostortát kaptam, s mindjárt meg is ettem.

– Nekem nem hagytál?

– Még mit nem! Álmodj te is magadnak.

A labdarúgó-mérkőzésnek vége, a szurkolók igyekeznek kifelé a pályáról. Tomi éppen akkor érkezik oda. Megkérdezi az egyik nézőtől:

– Mi az eredmény?

– 0-0

Mire Tomi:

– És az első féldőben?

Tanár: – Tibi, sorolj fel néhány állatot!

Tibi: – Tehénke, kutyuska...

Tanár: – Kicsinyítő képző nélkül nem tudnád?

Tibi: – De, igen. Macs, fecs, puly, csir.

Matematikaórán megkérdezi a tanár:

– Tíz ember nyolc óra alatt leka-

szálta a rét fűvét. Hány óra alatt végzi el ugyanezt a munkát 30 ember?

Az egyik fiú felállt:

– Ha az egész fűvet lekaszálták már, akkor miért kell fölöslegesen dolgozni?

– Anyukám, akard, hogy ilyen játsszunk?

– Milyet, Pirikém?

– Hát, hogy én beteg leszek, te pedig veszel nekem csokoládét.

– Én első vagyok az olvasásban! – szólt az egyik.

– Én a számolásban vagyok első! – mondta a másik.

– Én vagyok az osztály első rajzolója! – bizonygatta a harmadik.

És a negyedik sem hagyta szó nélkül:

– Én pedig óra végén, csengetés után elsőnek érek le az udvarra!

A postás egy ház előtt megszólítja az ott ácsorgó Karcsit:

– Mondd, fiam, otthon van-e édesapád?

– Igen – válaszol Karcsi.

A postás egy darabig csenget, de amikor senki sem jelentkezik, akkor újból Karcsihoz fordul.

– Azt mondtad, hogy otthon van édesapád...

– Igen, igen – feleli Karcsi –, csak-hogy mi nem ebben a házban lakunk.

Tanító: Mit gondolsz, miért jön ki a kiscsirke a tojásból?

Diák: Nem akarja, hogy megfőzzék.

– Kérem, meg tudná mondani, mennyi a pontos idő?

– Persze, fel van nekem ide írva. Nyolc óra van.

– Köszönöm. De ne haragudjon, mit mond, ha nem nyolc óra van?

– Azt, hogy nem tudom mennyi az idő.

– Aha. És honnan tudja azt, hogy nyolc óra van-e?

– Hát fel van nekem ide írva.

Tudod-e, hogy

– ha a szárazföldi békák magasan ülnek, szép, meleg idő várható?

– ha a békák sokat brekegnek vagy a vízbe ugranak és ott maradnak, eső várható?

– ha a rigók nyugtalanul fütyörésznek, eső várható?

– ha a vándormadarak korán érkeznek vissza, meleg lesz a nyár?

– esős lesz a nyár, ha a békák májusban sokat brekegnek?

Kukta Peti, Kukta Panni

Nem csak lányoknak!

Kókuszos túrógolyó

Hozzávalók: 50 dkg túró, 30 dkg porcukor, vaníliás cukor, 30 dkg kókuszreszelék, mogyoró, mandula vagy mazsola

Elkészítés: Keverd össze a túrot a porcukorral és a

vaníliás cukorral, majd 10 percig hagyd állni. Ezután add hozzá a kókuszreszeléket, s keverd össze.

A masszából formázz kis golyókat, majd forgasd meg a kókuszreszelékben. A golyók közepébe tehetsz akár mogyorót, mandulát vagy több szem mazsolát is.

Fogyasztás előtt érdemes kicsit lehűteni!

Ha van egy jó recepted, küldd el nekünk! Kis kuktáink kíváncsian várják!

Hogyan előzhetjük meg a betegségeket?

A velünk született betegségeket, sajnos, nem tudjuk megelőzni. Egészséges életmóddal könnyebbé, elviselhetőbbé tehetjük. Más betegségeket – fertőzőeket is – megelőzhetünk egészséges életmóddal. Ha ellenállóbb a szervezetünk, hamarabb és könnyebben vészeli át a különböző betegségeket.

- Táplálkozz egészségesen!
 - Mindennap játssz vagy sétálj a jó levegőn!
 - Tisztálkodj rendszeresen! Ne feledkezz meg a fogmosásról! Gyakran moss kezet!
 - Aludj mindennap 8–10 órát!
 - A sok televízió nézés és számítógépes játék káros a szervezetedre.
 - Tartsd tisztán a környezetet!
 - Fertőző betegeket ne látogass!
- Ha fertőző betegséget kaptál, ne

menj közösségbe! A családban a fertőző beteg, ha lehetséges, legyen külön szobában. Tányérját, poharát, evőeszközeit külön kell elmosogatni.

- Sportolj rendszeresen!
- Tiszteld és szeresd a társaidat, a családot és a többi embert!
- A tanulást és más kötelességeidet ne hanyagold el, mert teherként nyomja a lelked. Nyugtalan, ideges leszel, és nem alszol jól.

A mi világunk, Magyarország

Állati legek

A MA ÉLŐ LEGNAGYOBB MADÁR

STRUCC

Hossza 2 méter, magassága 2,5 méter, a hím testtömege 150 kg-ig, a nőstényé 100 kg-ig terjed. Bár nem repül, a 72 km/h futósebességet is elérheti.

A strucc és a tyúk tojása

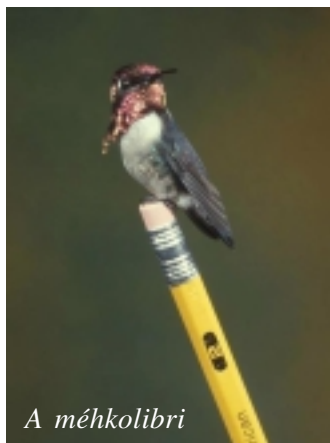
Erős rúgásával az oroszlánra is veszélyt jelent. A strucc a legnagyobb tojást tojó madár is egyben, egy strucctojs 18 tyúктоjsnak felel meg.

A LEGKISEBB MADÁR

MÉHKOLIBRI

Testhossza 6 centiméter, testtömege 1,6-2 gramm. Nektárral táplálkozik, de rovarokat is fogyaszt. Apró termete és a repülés közben hallható hangja a méhre emlékeztet. Ezt a hangot a másodpercenkénti 30–80 szárnycsapása váltja ki. Repülés közben meg tud állni egy helyben, sőt hátrafelé is tud közlekedni.

termeszetbolond.hu

A méhkolibri

Halász István

Az egészségről

Az egészség jó, ha van, mert nagy kincs, és nagyon rossz, ha egyáltalán nincs. Ha van, akkor észre sem vesszük, de a hiányát nagyon megszenvedjük!

Ha van, akkor nem értékeljük, csak előnyeit, hasznát élvezzük. Pedig ez a kincsünk mindig közös, egymásért felelősségre ösztönöz!

Egymás egészségéért együtt felelünk. Istenünk kizárólag akkor van velünk, ha látja, hogy közösen munkálkodunk, hiszen így lesz szebb jelenünk és holnapunk!

Jegyezd meg!

A tisztaság fél egészség.

Tisztaság nem ott van, ahol sokat takarítanak, hanem ott, ahol nem szemetelnek.

Ha Földünk beteg és szennyezett, az emberek sem lehetnek egészségesek.

Húsvéthoz, Jézus Krisztus feltámadásának ünnepéhez közeledvén

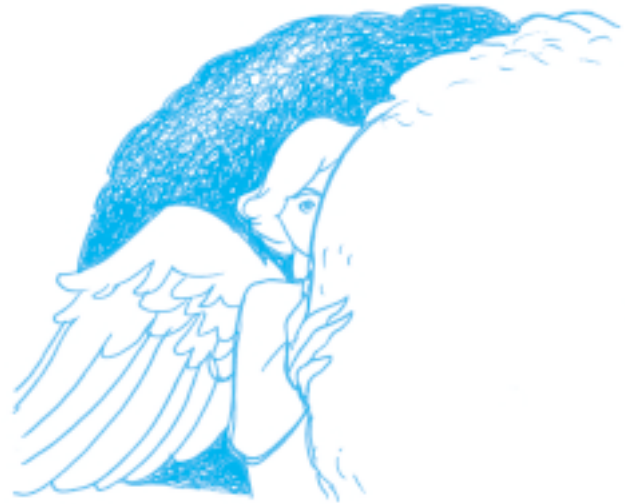
A feltámadás

Jézus keresztre feszítése után a harmadik napon magdalai Mária és több hűséges asszony, akik Jézus tanítványai voltak, a sírhoz igyekeztek. Egyszer csak megremegett a föld, az Úr angyala leszállt a mennyből és elhengerítette a követ a sír bejáratából. Fénylő ruhában ült a kövön, tekintete olyan volt, mint a villám. A sírt őrző katonák félelmükben elájultak. „Tudom, hogy Jézust kerestek, akit megfeszítettek, de Ő nincs itt, feltámadt a halálból, ahogy előre megmondta!” – mondta az angyal az asszonyoknak, majd megmutatta nekik, hogy a sír üres. Csak az a lepel volt ott, amelybe Jézus testét göngyölték. „Menjetek gyorsan – folytatta az angyal –, mondjátok el, hogy Jézus feltámadt, és hamarosan meglátjátok Őt!”

Az asszonyok futottak a hírrrel a tanítványokhoz, és az úton Jézus jött velük szemben. Térdre borultak előtte. Jézus megismételte, amit az angyaltól hallottak, és ezt mondta: „Menjetek, és adjátok hírül!” A katonák is magukhoz tértek a sírnál, és rohantak a templomba a főpapokhoz, hogy elmondják a látottakat.

A papok pénzt adtak a katonáknak, aminek fejében megígértették velük, hogy mindezt titokban tartják.

– Inkább azt mondjátok mindenkinek, hogy a tanítványai lopták el a testet, míg ti aludtatok – győzködték őket.

Jézus mennybemenetele

Amikor magdalai Mária és más, velük lévő asszonyok mindezt elmondták a tanítványoknak, azok nem hittek nekik. Péter és János elhatározták, hogy majd utánajárnak, és elfutottak a sírhoz. A sírt üresen találták, de Péter még nem volt biztos abban, hogy ez mit is jelent, csak csodálkozott a történeten. Jeruzsálemben, ahol egybegyűltek a tanítványok, arról beszélgettek, hogy milyen furcsa és rettenetes dolgok történtek. Tanakodtak, hogy mit is tegyenek.

Miközben ezekről beszélgettek, Jézus ott termett közöttük. Ők pedig megrettentek, mert azt hitték, szellemet látnak. „Miért nem hiszitek, hogy valóban itt vagyok? – kérdezte. – Érintsetek meg! A szellemnek nincs húsa és csontja, mint nekem.” Ezeket mondva megmutatta nekik a kezét és a lábát, majd a szemük láttára sült halat evett.

„Többször megmondtam nektek, hogy majd elfognak, megkínoznak, keresztre feszítenek, de a harmadik napon feltámadok. Azt tanítottam nektek, hogy a szeretetről és a megbocsátásról beszéljete mindenkinek a világon. Hirdessétek, hogy azért haltam meg, és azért támadtam fel, hogy aki hisz bennem, annak megbocsáthassam a bűneit és örök élettel ajándékozom meg. Most visszamegyek Atyámhoz a mennybe. De ne féljetek, érezni fogjátok, hogy mindig veletek vagyok, míg visszajövök értetek!”

Ezután Jézus kivitte őket Betániáig, elbúcsúzott tőlük, és megáldotta őket, majd felment a mennybe.

A tanítványok nagy örömmel visszatértek Jeruzsálembe, és azt tették, amit Jézus rájuk bízott.

Bibliai ábécé

Nárdusolaj. Ezt az illatos olajat az Észak-Indiában termő nárdus nevű növény gyökeréből készítik. A bibliai korban alabástromszelencékben szállították Palesztinába, és különleges alkalmakkor használták illatosításra vagy kenetként.

Nátán. Több embert is neveztek így az Ószövetségben, de a leghíresebb Nátán próféta volt, aki egy példázatával bátran szemébe mondta Dávidnak az Uriással szemben elkövetett bűnét, úgyhogy a bűnbánatot tartó Dávidnak Isten ítélete mellett a kegyelmét is megjövendölhette.

Nátánaél. „Származhat-e valami jó Názáretből?” – ezt kérdezte Nátánaél, amikor Fülöp Jézusról beszélt neki. Nem hitte, hogy ilyen helyről jöhet el a Messiás. De amikor Fülöp unszolására mégis elment Jézushoz, megtapasztalhatta, hogy Jézus mindent tud róla és az életéről. Ebből meggyőződött, hogy Jézus a Messiás, akire vártak, s hitéről így tett bizonyosságot: „Mester, te vagy az Isten Fia, te vagy Izráel királya.” Nátánaél (más evangéliumokban Bertalan néven szerepel) egyike volt a tizenkét tanítványnak.

Názáret. Galileai városka, Jézus gyermek- és ifjúkorának színhelye. Ma is megvan, de Jézus korában valószínűleg valamivel feljebb volt a hegyek között. Nem tartozott a jelentősebb helységek közé, mint ahogy általában a galileaiakat is lenézték a júdeai zsidók. Jézus – betlehemi születése ellenére – galileai és názáreti származása révén közösséget vállalt a megvetettekkel.

Názír (Sámson). Mózes törvénye szerint egy bizonyos időre Isten különös szolgálatára szentelt személy. Fogadalmat tett, hogy nem iszik bort, sem semmi más részegítő italt, nem eszik szőlőt, nem nyírja meg a haját, és nem megy be halotthoz. Názírságának letelte után áldozatot kellett bemutatnia, s az égő áldozattal együtt lenyírt hajkoronáját is el kellett égetnie.

Nebó. Hegység Izráel keleti határán. Ennek a Piszgá nevű csúcsáról tekinthette meg Mózes az ígért földjét, amelyre nem mehetett be, mert amikor Isten parancsára vizet fakasztott a sziklából, nem az Úrnak adott ezért dicsőséget Izráel fiai előtt.

Nebukadneccar (Dániel). Babilon királya Kr. e. 606–562 között. Ő foglalta el Jeruzsálemet és vitte a zsidókat a babiloni fogságba. Kitűnő hadvezér volt, de békében is nagy uralkodó, fővárosát hatalmas épületekkel és függőkertekkel díszítette. Birodalma azonban pusztulásra volt ítéltve, ahogy Dániel a király álmát a kivágott fáról megfejtve megjövendölte neki. Sőt, elbizakodottsága miatt egy ideig örület szállta meg. Száműzték az emberek közül, füvet evett, mint az ökrök, és az ég harmatja áztatta a testét. Felgyógyulása után áldotta, dicsőítette és magasztalta az Urat.

Negyedes fejedelem. Görögül *tetrarcha*, egy negyed országrész uralkodója. Nagy Heródes halála után ugyanis három fia úgy örökölte az országát, hogy Archealosz kapta a felét, Júdeát és Samáriát, Heródes Antipás meg Fülöp egy-egy negyedét, Galileát és Pereát, illetve az északkeleti országrészt. Archealoszt hamarosan letették a trónjáról, s Júdea Samáriával együtt közvetlen római helytartóság lett. A két negyedes fejedelem a Római Birodalom hűbéreseként megtartotta bábkirályságát.

Nehémiás. Nehémiás a babiloni fogságba került zsidók egyik leszármazottjaként a perzsa király pohárnoka volt. Amikor hírt kapott Jeruzsálem várfalainak akadozó építéséről, az Úrhoz imádkozott, majd engedélyt kért és kapott a királytól a hazatérésre és a város felépítésére. Sőt, levelekkel is ellátta a király az építkezés engedélyezésére, valamint a szükséges anyagok beszerzéséhez, és katonai kíséretet is adott mellé. Jeruzsálemben a vezetők közönyét látva, egyszerű embereket toborzott a város építésének munkájára. Ellenségeik előbb gúnyolódtak rajtuk, majd támadásaikkal háborgatták őket. Ezért Nehémiás megosztotta a munkásokat: egyik csoportjuk a falat építette, a másik fegyveresen várta a támadást. Sőt, a kürt szavára valamennyien fegyvert ragadtak és úgy verték vissza az ellenséget. Ilyen szívós munkával, harcokkal és az Úr segítségével épült fel a város és a várfal. A külső építkezés befejezése után a belső, a lelki építésre került sor. Tanítani kezdték a törvényt, bűnbánatot tartottak, megújították a szövetségeket, újból megszentelték az ünnepeket, majd benépesítették a várost, és kizárták a gyülekezetből a tisztátalanokat.

Nemzetségtáblázat. A Biblia gyakran közli fontos személyek vagy családok nemzetségtáblázatát, az ősokeket és a velük kapcsolatos nevezetes eseményeket. A zsidók nagy gondot fordítottak arra, hogy pontosan kimutathassák valakinek a származását. Mind Máté, mind Lukács közli Jézus Krisztus nemzetségtáblázatát.

(Cecil Northcott *Bibliai lexikon gyerekeknek* című könyve alapján)

Feladat

Milyen halakkal találkozhatasz Kárpátalja tavaiban és folyóiban?

Locsolóversek a nép ajkáról

Jó reggelt, jó reggelt,
kedves liliomszál!
Megöntözlek rózsavízzel,
hogy ne hervadozzál.
Kerek erdőt jártam,
piros tojást láttam,
bárány húzta rengő kocsin
mindjárt ide szálltam.
Nesze hát rózsavíz,
gyöngyöm, gyöngyvirágom!
Hol a tojás, piros tojás?
Tarisznyámba várom.

Van e háznak rózsabokra,
nyúlják élte sok napokra,
hogy virítson, mint rózsaszál.
Megöntözném: ennyiből áll
e kis kertész fáradsága,
piros tojás a váltásága.

Húsvétnap reggelén az ég igen magas,
repül a gondolat, mint a királyi sas.
Kelj fel, gyenge kislány,
mélyen elaludtál.
Add ki azt a pár hímet,
amit nekem szántál.
Add ki hát szaporán,
ne késtess sokáig,
hogy gyenge seregemmel
mehessek tovább is.

Kelj fel párnáidból, szép
ibolyavirág!
Nézz ki az ablakon,
milyen szép a világ!
Megöntözlek szépen
az éj harmatával,
teljék a tarisznya
szép hímes tojással.

Húsvétnapi kertész vagyok,
kislányokat locsolgatok.
A kölnitől felfrissülnek,
illatától megszépülnek.
Hímes tojást, tudom, kapok,
boldog húsvétot kívánok!

IRKA-DOBOGÓ

Ebben a rovatunkban olyan közismert kárpátaljai fiatalokat mutatunk be, akikre büszkék vagyunk, akiket szívesen emelünk a mi képzeletbeli *Irka*-dobogónkra. Annál inkább, mivel ők is *Irka*-olvasóként kezdték, olyan kisgyerekként, mint ti... Ki tudja, tíz, húsz év múlva melyikötök áll majd az *Irka*-dobogón?!...

Rovatunkban kicsit közelebről ismerkedhettek meg szülőföldünk jeles fiataljaival, akiknek minden bizonnyal hallottátok már a nevét, talán találkoztatok is velük. Ám most **csak Nektek** beszélnek önmagukról, hivatásukról.

Most ifj. **Hidi Endre szobrászművész** a vendégünk.

Ifj. Hidi Endre igazi művészcsaládban született. Nagyjapja Csehországban dizájnernak (ma enteriőr designer lenne) tanult. Édesapja, Hidi Endre elismert keramikus. Édesanyja testvére, Veres Péter Kárpátalja elismert festőművésze volt. Két nővére közül az idősebb szintén kerámia szakon végzett, de szívesen fest is.

– *Milyen voltál gyerekként?*

– Szerintem tipikus gyerek voltam, aki szeret kint lógni a szabadban, az utcán, focizni a többi gyerekekkel. Ma – sajnos – ritkán látom a gyerekeket a szabadban játszani. Az én gyerekkoromban, ha csak tehettük, szaladtunk az utcára. Én az úgynevezett Felvég utcai bandához tartoztam, amely utcát egy patak kíséri, a partján fák nőnek, amikre gyakran felmáztunk. A fűzfák lelógó ágait összefogva nagyon jókat hintáztunk, de az is gyakran megesezt, hogy a patakba pottyantunk róla, és akkor mehettünk haza, hogy leszidjanak a szüleink. Ha focizás közben kocsi jött arra, szépen megvártuk, amíg elhalad, aztán folytathatóhatott a meccs, amíg ránk nem sötétedett. Télen pedig a jégen töltöttük a legtöbb időt.

– *Mindig is művész szeretnél volna lenni?*

– Nem. Amikor még egészen kicsi voltam, gondolkodtam azon, hogy asztronauta, esetleg régész leszek, mint Indiana Jones, mert ezek

a foglalkozások nagyon izgalmasnak tűntek. Azonban később már nagyon kézenfekvő lett számomra, hogy édesapám után én is a művészi pályát választom. Már kisgyerekként ott tébláboltam mellette a műhelyben, sok vázát összetörtem. Az iskolában a rajz mindig is a kedvenc tantárgyaim közé tartozott, amikor pedig kipróbálhattam a korongozást, az is nagyon megtetszett. S igazából az évek során rájöttem, a művész élete is lehet izgalmas.

– *Mi volt a legelső alkotásod?*

– Az abszolút legelső nem tudom megmondani. Legrégebbi kézzel fogható alkotásom egy szakállas fejét ábrázol, amit kb. 8 évesen készíthettem. Ez a szobrocska ma is a szobámban van, a polcon.

– *Folytattad édesapád útját, de tovább is „fejlesztetted” azt, hiszen nemcsak keramikus, hanem szobrász is vagy. Hogyan kapcsolódik össze nálad ez a kettő?*

– A Ungvári Erdélyi Béla Képzőművészeti Szakközépiskolában tanultam kerámia szakon, akárcsak édesapám. Itt a szobrászat mint tárgy jelen volt az életemben. Nagyon tetszett, ezért a szakközépiskola befejezése után a budapesti képzőművészeti egyetemre felvéliztem szobrász szakra. Egyébként úgy gondolom, hogy a kerámia nagyon jó alapot is nyújt a szobrászathoz, hiszen az agyag is egy a sok alapanyag közül, amelyből szobrot

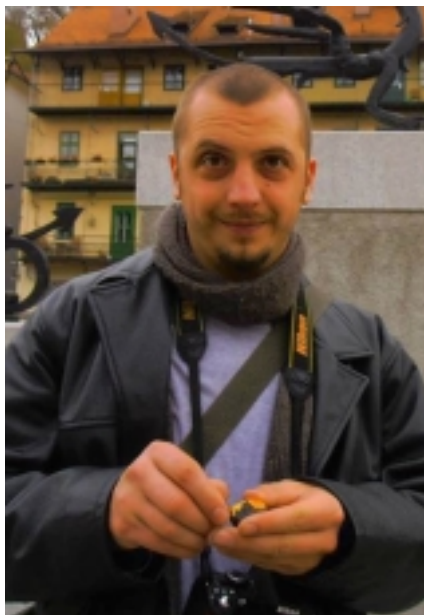
készíthetünk. A korongozás pedig nagyon jól fejleszti a formaérzékét. A kerámia készítés inkább a téli időszakban kerül előtérbe, a szobrászat pedig inkább tavasztól őszig.

– *Mivel kell kezdeni az agyagokészítés tanulását?*

– A legegyszerűbb azzal kezdeni, hogy a kezedbe veszel egy darab agyagot, és ismerkedsz vele. Élvezed, ahogy alakul a kezed alatt. Megismered a tulajdonságait, a lehetőségeit, csupán ebből is jöhetnek ötletek. De ha egy naturalista figura, azaz egy valósághű test megmintázásáról van szó, akkor már fontossá válik a szaktudás is. Elengedhetetlen a sokéves rajztanulás: a kockával kezdve, a különböző alakzatokkal, formákkal folytatva, valamint az anatómiai ismeretek alapos elsajátítása: ahol megismerjük a csontváz szerkezetét, aztán az izomzat felépítését, ami a sok modell utáni akttanulmányon keresztül épül be végül az ember agyába.

– *Mi szükséges ahhoz, hogy valaki szobrászművész, keramikus legyen?*

– Legelső a tehetség, ami az egész rész mondjuk 5%-a, de nélkülözhetetlen, a többi 95% viszont már csak munka. Szükség van ezenkívül vágyra és elkötelezettségre, ami az egésznek lelket ad, ami a katalizátor, ha elfáradok a munkában. Sok rajzolást, előmunkát, sok belefektetett időt igé-

nyel, hogy fejlődhessen az ember. Ha van valakinek egy kicsi tehetsége, nagy elkötelezettsége, és szeret dolgozni, akkor művész válhat belőle. Saját maga építi az útját.

– *Milyen anyagokkal dolgozol legszívesebben szobrászként?*

– Legtöbb munkám fából készült: tölgyfa, diófa stb. Vassal is szeretek dolgozni, követ is faragok, bronzból is készültek már munkáim, és persze az agyag. Minden anyagnak más a karaktere, tulajdonsága, ami miatt szeretek vele dolgozni. Ami talán közös bennük, hogy mind hagyományos szobrász alapanyagok, természetes anyagok. Nem szeretem a műanyagokat, mint például a purhab, műgyanta, hungarocell.

– *Miről ismerhető fel egy ifj. Hidi Endre-szobor?*

– Nálam a természetszeretet figyelhető meg leginkább. Nem feltétlenül egy felismerhető természeti forma jelenik meg az alkotásokban, de mégis lehet érezni a természetet bennük. Amikor alkotok, egy olyan új formát hozok létre, ami addig nem volt. Foglalkoztat a természet, a különböző természeti formák, s ez valahogy átíródik a szobrokba. Aki ismeri a munkáimat, az tudja, hogy az organikus formavilágot kedvelem, szeretem azt gondolni, hogy a

munkáimnak meditációs hangulatuk is van. Sajátos belső világuk van, amin ha a szemlélő elmereng, kicsit magába is tekint.

– *Van olyan munkád, amelyet édesapáddal közösen készítettél?*

– Igen, Husztra készítettünk közösen egy emléktáblát. Ezen Kölcsey Ferenc portréja és a *Huszt* című verséből egy idézet látható magyar és ukrán nyelven. Én a portrét mintáztam meg, édesapám pedig a szöveges részt formázta meg az emléktáblán.

– *Mitől jó vagy rossz egy szobor?*

– Attól jó egy szobor, ha nem felejt el az ember, mikor megnézi egy kiállításon. Egyénenként változó, hogy kiből milyen hatást, milyen gondolatot vált ki, de kell, hogy valamit kiváltson. Meg kell ragadnia az ember fejében, eszébe kell jutnia még másnap is.

S akkor rossz, ha semmilyen hatást nem vált ki senkiből.

– *Mit jelent számodra a művészet?*

– Művészet? Nehéz ezt így megfogalmazni. Talán, hogy észrevegye az ember a szépet a világban, amely körülveszi. Az is fontos, hogy az aktuális társadalmi kérdésekre, problémákra reagáljon egy-egy alkotásban a művész. De én inkább a jelen lévő szép és pozitív dolgokat próbálom megélni és feldolgozni, átérzeni, átrágni magamban, hogy aztán egy alkotásban megmutassam a szemlélőnek, mire jutottam. Vagy például egy érzést, benyomást próbálok meg kézzel fogható formává alakítani. Ez elég nehéz, de izgalmas feladat, és ha tetszik a kísérlet eredménye, akkor szívesen megmutatom a közönségnek is, hátha ők is meglátják, megértik, átérzik azt, amit én.

– *Mik a terveid a jövőt illetően?*

– A tervem, hogy végzem a dolgomat művészként, szob-

rászként, amiben örömet találok. Remélem, hogy másoknak is adhatok ezzel valamit a világból. Szeretnék továbbra is fejlődni, hiszen erre mindig szükség van, a diploma megszerzése után is. Remélem, hogy egyre jobb alkotások születhetnek, amit értékelni tudnak majd.

– *Mit csinálsz szívesen szabadidődben?*

– Az alkotás folyamata nekem munka és kikapcsolódás is egyben. A faragás fizikailag kemény munka, hiszen az izom dolgozik, az agy és a lélek viszont szárnyal közben. Ha éppen nem dolgozom valamin, akkor a barátaimmal találkozom, közösségi életet élek. Szeretek olvasni, biliárdozni, táncolni. Mivel a természet közel áll hozzám, szívesen sétálok, kirándulok, hegyet mászok.

– *Mit üzennél az Irka olvasóinak?*

– Azt üzenem, ha van olyan dolog, ami érdekli, foglalkoztatja őket, akkor tegyenek érte. Amennyiben igazán akarják, akkor csak rajtuk áll. Az ember akkor lesz boldog, ha olyan a munkája, amit szeret, s nemcsak kötelességből végzi, hanem kiteljesedik benne. Kívánom, hogy mindenki találja meg azt a foglalkozást, ami igazán hozzá illik, s hogy örömet találjon benne!

Gazdag Erzsi

A legszebb május

Május első hajnalán
kinyílt a tulipán.
Kinyílt a nefelejcs is
őreganyám udvarán.

„Szép ünnepet! Szép ünnepet!” –
köszöntött a tulipán.
„Szebbet, jobbat, mint tavaly volt!” –
felelte rá nagyanyám.

Ekkor léptem udvarunkba,
s így fogadott nagyanyám:
„Ez a május a legszebbik,
mert megjött az unokám!”

Köszöntjük az édesanyákat!

Mándy Stefánia

Anyának való

Almafa, körtefa,
csipkefa, hárs –
este is, reggel is
mind haza
vársz.

Ha közel, ha messze,
ahol csak járok,
világok végiből
hozzád
találok.

Hó rebben, vad fagyok,
zeng a vihar –
egy gondod: hol vagyok,
nem ér-e
baj?

Árván, ha kint állok
tél közepén,
tenéked kiáltok,
üzenek
én.

Tűz a nap, forróság,
árnyad terül:
tiédnél jobb jószág
sose
kerül.

Nem látom, hol vagyok,
merre az út?
Akinek hold ragyog,
mind haza
jut.

Ébresztöm, altatom,
ringattató,
tűnt dalod hallgatom,
most lennék
jó.

Kisgyerek, nagy gyerek,
ott legyek nálad,
ha bú ér, ha öröm,
csak haza
várlak!

Szentmihályi Szabó Péter

Kicsi szívem

Kicsi szívem kicsit ér,
mégis minden belefér,
csinálok én ott helyet,
puha ágyat is vetek,
betakarlak felhővel,
elringatlak szellővel.
Szegény szívem megdobban,
megsókollak álmomban.
Kicsi szívem kicsit ér,
neked adom semmiért.

Sárkány farka

Kb. 12 gyermek játssza. Felsorakoznak egymás mögé, egymás derekát fogva. Egy zsebkendőt teszünk az utolsó gyermek hátsó zsebébe vagy derekához. Ezután a sárkány néhány kiáltást hallat, majd tapsra indul a játék: meg kell próbálni a zsebkendőt megszerezni, tehát a saját farkát elkapni. Természetesen a farkok menekülni próbál. Ha elkapják, a farkok lesz a fej.

Pacás fogócska

Van egy Pici Paca – egy játékos –, mindenki más szabad. Amikor Pici Paca megérint valakit, az fennakad és részesévé válik a pacának. Ez addig növekszik, egyre több játékos megérintve, amíg csak egy játékos marad szabadon. Ebben a pillanatban ő lesz a Pici Paca, a többiek szétoszlanak, és a játék kezdődik újra.

Fészekfogó

A játéktéren párban helyezkednek el a játékosok kézfogással, egymással szemben. A játékosok közül kiválasztunk egy fogót és egy menekülőt. A menekülő beállhat a fészekbe, a párok közé, így a pár azon tagja, akinek a menekülő a hátát mutatja, menekülővé válik.

Sasozás (ülüzés)

Kiszámolóval két sast vagy ülüt (hóját) választunk. A többi játékos galamb lesz. Mindkét csoportnak házat jelölünk ki: ez lehet egy-egy gödör, vagy ha az nincs, a földre rajzolt, kb. 1 m átmérőjű kör.

A játék azzal kezdődik, hogy a sasok repülő karmozdulatokkal kirepülnek a házukból, és háromig számolnak. Ezalatt a galambok is kötelesek elhagyni a házukat, mert ha nem, a sasok bemenne megfoghatják őket és a saját házukba vihetik. Egyébként csak kergetőzés során ejthetik foglyul őket, és ilyenkor a galambházba bemenekülteket nem foghatják meg.

A sasok a megfogott galamboknak mindkét kezére ráütnek. Ez azt jelenti, hogy le van vágva a szárnytolluk, nem tudnak elrepülni. Ha viszont az ülük éberségét kijátszó galambtársaik beszaladnak az ülüházba és megérintik őket, visszanyerik testük épségét és kirepülhetnek. Ezt az alábbi szavakkal szentesítik:

– Eszem az ülütőjást!

A kergetők persze bosszankodnak ezen, és igyekeznek újra elfogni őket.

Espán Margaréta

Az elhalványult virágok

A Kerek-hegyi Szivárványrét messzi földön híres volt különlegesen szép virágairól. Itt nőttek a világ legszebb vadvirágai, melyek gyönyörű színeiben szívesen gyönyörködtek az emberek, az erdei vadállatok és a madarak. De egyikük sem tudta, hogy mégis mitől pompáznak olyan káprázatos színekben az apró virágfejecskek.

A Szivárványréten egy népes pillangócsalád élt. Tagjai, a fiatal és idősebb pillangók tavasztól őszig szinte mást sem csináltak, csak röpködtek egyik virágról a másikra. De nem csak azért ám, hogy összegyűjtsék a finom virágmézet! A szivárványréti pillangók ugyanis a színeket is gyűjtötték. Beledörgölték gyöngye szárnyaikat a virágok szirmaiba, majd átrepültek egy másikra, ott is a szirmokhoz dörgölődtek, s repültek tovább. A virágok hálásan mosolyogtak a rajtuk hagyott új színekért, s a pillangók fáradhatatlan munkája által a szivárvány legszebb színeiben pompáztak. S a sok-sok színtől bizony a pillangók is különlegesen tarkák lettek.

Egy szép nyári napon indult el először egyedül gyűjtögetni a család legfiatalabb tagja. Egész nap

megállás nélkül dolozott, így a rét virágai s a kis pillangó aznap különösen színpompásak voltak. Az ifjú nem győzött gyönyörködni magában! Egyre többször repült el a kis hegyi patak fölött, hogy tükrében megcsodálhassa ezerszínű köntösét.

Pár nap múltán azonban olyan dolog történt, ami addig soha nem fordult elő Szivárványréten. A pillangócsalád legidősebb tagja egy vele egykorú virágbarátját látogatta volna meg, amely a sziklás hegyoldalon nőtt egymagában. Az öreg, sok-sok évnyi szint szerzett virág azonban hervadtan, fakón feküdt a sziklán.

Nagy riadalom támadt a réten, hisz virág eddig még nem vesztette el soha színeit. De hiába tanakodtak a pillangók, nem is sejtették, mi történhetett.

Múltak a napok, újabb és újabb elhalványodott virágokra bukkantak pillangók. Kezdetben csak magányosan nővők jártak így, egy hét elteltével viszont már a rét közepén is egyre több lett a szomorú sorsra jutott kis virágfej.

A rendkívüli helyzet miatt az idősebb pillangók gyűlést hívtak össze, hátha közösen sikerül ki-

okoskodniuk, mi az oka a furcsaságnak. De bizony, együtt se jutottak többre a semminél.

A helyzet így tovább romlott. Nemsokára már csak sápadt színű virágok szomorkodtak a réten. Az ő színükkel együtt pedig a pillangók is egyre halványabbak, szomorúbbak lettek. És szomorúak lettek az erdei vadállatok és a madarak is, akik gyakran gyönyörködtek a színek áradatában. S ha megjelent egy család piknikkosarakkal, hogy a friss, illatos, színpompás virágok közt töltsön el pár órát, bizony, azonnal vissza is fordultak, s elmentek. A pillangók szomorúságát csak tetézte, hogy legfiatalabb, legszorgosabb családtagjuk szőrén-szálán eltűnt.

Minden megváltozott tehát Szivárványréten. A színekkel együtt eltűnt a jókedv, a boldogság is. Az egyre halványodó, egyre gyöngülő pillangók úgy döntöttek, hogy összeszedik maradék erejüket, s átrepülnek a hegy másik oldalára, hátha akadnak még ott színek, amelyek megmenthetik őket s a rét virágait. Épp a patak fölött szálltak el, amikor halványsághoz szokott szemeket hihetetlen fényesség, mennyi szín áradata vakította el. Ijedtségüknél csak a meglepettségük volt nagyobb. Leszállván a patak partjára ugyanis elveszettnek hitt rokonukat pillantották meg, akinek köntösén ott ragyogott az elhalványult virágok minden egyes színe. A fiatal pillangó ugyanis annyira beleszeretett az összegyűjtött színekbe s az azokkal díszített köntösébe, hogy egy idő után már csak gyűjtögette a színeket, de nem adott belőle egy kicsit sem a virá-

goknak. Végül olyan színes lett, hogy napok óta csak gyönyörködött saját szépségén a patak tükrében.

Rokonai percekig szolongatták, mire feleszmélt. Először megrémült a halvány, sápadt pillangóktól, majd, miután rádöbbsent arra, hogy miatta néznek így ki, fölröppent a levegőbe, hogy meglógnon lopott színeivel. De fentről is csak magát bámulta a víz színén, ezért, hogy jobban lássa magát, lejjebb és lejjebb ereszkedett, míg végül belepottyant a vízbe.

Amikor felébredt, a halvány virágok között feküdt. Hirtelen nem is tudta, hol lehet, majd lassacskán eszébe jutottak a történetek: az első önálló mézgyűjtő nap, a sok új szín, gyönyörű köntöse. Ránézett ezerszín ruhájára, s könny szökött két aprócska szemébe. Akkor értette meg csak igazán, miért fontos, hogy adjon is valamit másoknak, ne csak elvegyen.

Megtörölte a szemét, felszállt a levegőbe, s addig meg sem állt, míg végig nem járta a rét összes elhalványodott virágát, s bocsánatot nem kért tőlük tettéért. Mire végzett, alig maradt rajta valamicske szín. Fakószürke lett a ruhája. Szégyenkezve, könnyekkel a szemében odaszállt rokonaihoz, tőlük is bocsánatot kért, s a család örömmel ölelte át a bűnbánó pillangót.

– Megtanultam a leckét! – mondta szipogva.

A pillangócsalád ezután sorra járta a virágokat, s néhány hét után visszaállt minden a régi rendjébe Szivárványréten. Az ifjú pillangó azóta is a réten dolgozik, s ő tanítja meg a fiatalabbakat arra, hogy bármennyit is kapnak, soha ne feledkezzenek meg arról, hogy adni is kell, adni is jó.

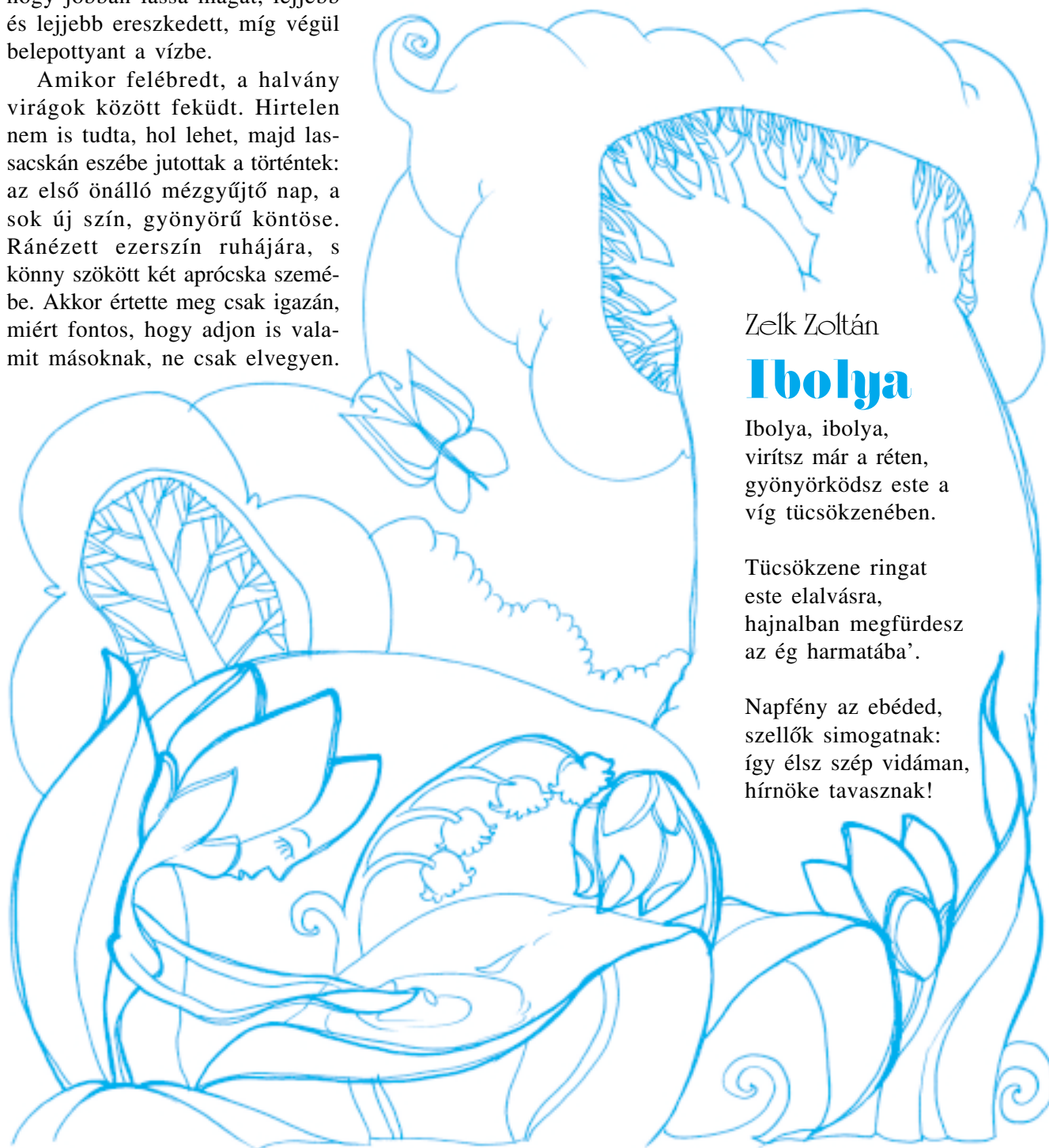
Zelk Zoltán

Ibolya

Ibolya, ibolya,
virítsz már a réten,
gyönyörködsz este a
víg tücsökzenében.

Tücsökzene ringat
este elalvásra,
hajnalban megfürdesz
az ég harmatába’.

Napfény az ebéded,
szellők simogatnak:
így élsz szép vidáman,
hírnöke tavasznak!

Benedek Elek

Ne bánts a fát!

Ne bánts a fát, hisz ő is érez,
Szép gyöngén nyúlj a leveléhez.
Ágát ne törd, lombját ne tépjed,
Hadd annak, ami, épnek, szépnek.
Szeresd a fát!

Édes gyümölcsét várva várod,
S te mégis letörnéd a virágot?
Szegény virág gyorsan elsárad,
S te bánkódnál majd, késő bánat.
Ne bánts a fát!

Fa lombja közt viharban, vészben
Lám, meg se ring madárka fészke,
Fáradt ha vagy, leülsz alája,
S elszenderít madár danája.
Szeresd a fát!

Anya ő is, minden levélke
Egy-egy gyermek, gonddal nevelve.
És gyermek minden ágacskája,
Szeretettel tekint fel rája.
Ne bánts a fát!

Mindaz, kik fákat ültetének,
Sírjukra szálljon hálaének,
Ásóval is költők valának,
Szép lombos fákról álmodának.
Szeresd a fát!

Kányádi Sándor

Erdő, erdő...

Erdő, erdő, kerek erdő,
nem mozdul róla a felhő,
a napot is ritkán látja,
mégis zöldell minden fája.
Ha az erdő futni tudna,
vihar jöttén tovafutna,
de nem futhat, mert a fészkek
futtában mind leesnének.
Madarait némaságra,
kárhóztatná bujdosásra.
Milyen erdő az olyan, hol
még egy árva madár sem szól.
Ha gyérítik, morajozva
fözlúg, mintha tenger volna.
ősszel búsul, télen hallgat,
kikeletkor újrasarjad.

Devecsery László

A sárgarigó fészke

Sárga ruha, szürke mellény,
farka tollán csillan a fény.
Szálldos, röppen ágról ágra,
felesége hazavárja,
hogy a villás ág hegyére
fészkek legyen már estére!
Építgetik, kötögetik,
és szálanként fel is teszik:
puha tollal bélelgetik.
Elpihennek nemsokára,
alszanak is hamarjába'.
Álmaikban négy fióka:
együtt szól a rigó-nóta.
Majd, ha ők is nagyok lesznek,
vidám füttel telik kerted.

Madaras találósok

Háta bársony, hasa vászon, szeme pilla, farka
villa, feje bot. Mi az?

(fecske)

Dalolva száll égbe fel,
Röptében is énekel.

(pacirta)

Melyik ló tud szárnyon szállni?

(hollo)

Szótagolva

HA	PI	KE	MU	PŐ
TE	TI	MA	KA	MA
KŐ	A	TŐ	KAR	RANY

A sorokban lévő szótagokat helyes sorrendbe rakva egy mesehős, egy iskolai tantárgy és egy ékszer nevét kapod meg. Melyek ezek?

Egy kis fejszámolás

6	24	42	60	
96		132	150	126
102	78		30	

Találd meg, milyen két logikai sorrend alapján követik egymást a táblázatban lévő számok, majd keresd meg, melyik négy számnak kell kerülnie az üres négyzetekbe!

Szóláncok

A pontok helyére írd be azt a szót, amellyel a fölöttük és alattuk lévő szavak értelmes kifejezést alkotnak majd!

Fél
...
járás
Autó
...
medve
Posta
...
dúc
Sárga
...
Jancsi

Kiegészítés

Egészítsd ki az ábra vízszintes sorait egy-egy betűvel úgy, hogy minden sorban egy keresztnév alakuljon ki, valamint az első oszlopban egy vezetéknev!

	O	É	M	I
	V	I	K	E
	Á	R	I	A
	SZ	T	E	R
	Í	M	E	A
	A	N	N	A

Rejtőzködő folyók

A mondatok mindegyikében egy-egy folyó rejtőzik. Ezeket kell megtalálnod.

1. A kár tetemes.
2. Őt is zavarja ezt a dolog.
3. Hagyd rá, vagy menj el!
4. Óvatosan a kaszával!
5. Ne törődj velük, hadd unatkozzanak!

**Beküldési határidő:
2014. április 20.**

Postabontás

A 2013/4. szám rejtvé- nyeinek megfejtése

22. oldal

A pók az ízeltlábúak csoportjába tartozik.

23. oldal

Litvánia fővárosa Vilnius.

29. oldal

Kakukktojás:

- a) magas, mert ez külső tulajdonság;
- b) domb, mert nem a vízhez kapcsolódik.

Betűjáték: füzet, radír, ceruza, órarend, notesz.

Összetett szavak: könyv – könyvbarát, könyv-
hét, könyvjutalom, könyvkiadó, könyvkereskedő.

Keresztiszavak: közbetold, elhamvadó, jubilá-
lás, próbaidős, felemlítő, szétvágás.

Körszámtan: Sajnos, ez a rejtvény hibásan je-
lent meg, nem lehet megfejteni. Elnézést kérünk
a sajtóhibáért!

Könyvjutalomban Bányácski Emília tisztaásványi
olvasónk részesül. Gratulálunk!

Ne feledjétek: A rejtvények megoldása mellett
az 5., 11., 12. és 24. oldalon lévő **kérdésekre** is
várjuk a helyes választ!

Szeretettel az Irkának

A KISCICA ÉS A KUTYUS

Egyszer volt egy kiscica és egy kutyus. A ci-
cát úgy hívták, hogy Folti cica, a kutyust pedig
Málnának. Mindnyájan együtt laktunk: Folti is
és Málna is velem. Foltit úgy találtuk meg, hogy
egyszer mentünk haza, vagyis Ardóba és a nagy-
mamám, Ili mondta, hogy az autó alatt egy tar-
ka cica van. Tényleg aranyos volt a cica, de azt
mondták, inkább ne simogassam. A cica előtt
egy kutyus jött oda. Megettem, megittattam, ját-
szottam vele de másnapra eltűnt. Utána jött Fol-
ti, vele titokban játszottam, mert eleinte nem volt
szabad. Egyszer elkezdett esni az eső, na mégis
felkaptam és beszaladtam vele a házba. Onnan
kezdve hozzám járt enni, inni, délutánként
együtt aludtunk: én hason, ő pedig a hátamon.
Egész nyáron együtt voltunk. Szeptember 3-án,
kedden eltűnt.

Gricza Kamilla Anna, Beregszász

A BÉKA CSALÁD

Egyszer volt egy béka. A békának volt egy
lánya, akit úgy hívtak, hogy Béka Réka. Réká-
nak lett egy barátja, úgy hívták a fiút, hogy Béka
Áron. Nagyon szerették egymást és összeháza-
sodtak. Meghívták békaanyát, békaapát, béka-
nagyapát és békanagymamát. Megvolt a nagy
dárídó, és lett Rékának munkahelye. A család
boldog volt, Áron is szerzett munkahelyet, és
lassan-lassan Rékának elkezdett nőni a hasa. És
lett nagycsalád: Béka Réka, Béka Áron és Béka
Emma. A család boldog volt, volt pénzüik is, így
vettek Emmának szép ruhát. Réka magának is
vett játékokat meg Emmának is, és boldogan él-
tek, míg meg nem haltak.

Gricza Kamilla Anna, Beregszász, 8 éves

File Barbara, Beregszász, 2. osztály

Banka Kamilla, Nevetlenfalva 1. osztály

Kertész Diána, Csap, 3. osztály

Hon Petra, 2. osztály

Ádám Edina, Csap, 2. osztály

Tóth Rebeca Sára, 2. osztály

Kojcsa Nikoletta, 2. osztály

Apsáj Maxim, 2. osztály